congruens eſt creatus· Non eñ ⁊ ipſe ideo ſi
ne magiſtro alba ⁊ nigra diſcernit: qꝛ iſta iam
nouerat añq̃ꝫ in hac carne crearet· Deniqꝫ
cur ꝺ ſol' rebꝰ itelligibilibꝰ id fieri pōt· vt bñ in
terrogatus quiſqꝫ reſpondeat qđ ad quãqꝫ ꝑti
net diſciplinã: etiã ſe eius ignarꝰ eſt: Cur hoc
facere de rebus ſenſibilibꝰ nullus pōt: niſi q̃s
iſto vidit in corꝑe cōſtitutus: aut eis ꝗ noue
rant indicantibꝰ credidit: ſeu lr̃is: cuiuſqꝫ ſeu
verbis: Non eñ acq̃eſcendũ eſt eis ꝗ ſamiuꝫ
pytagorã ferunt recordatuꝫ fuiſſe talia non
nulla ꝗ nō fuerat expertus: cũ hic alio iã fuiſ
ſet in corꝑe ⁊ alios nōnullos narrãt alij: eiuſ
modi aliq̃d in ſuis mentibꝰ paſſos: quas fal
ſas fuiſſe mēorias: quales plerũqꝫ experimur ĩ
ſomnis: qñ nobis videmur reminiſci q̃ſi ege
rimus aut viderimꝰ qđ nec egimꝰ oīno nec vi
dimꝰ: ⁊ eo mō affectas eſſe illoꝝ mentes etiaꝫ
vigilantiũ inſtinctu ſpirituũ malignoꝝ: atqꝫ
fallaciũ: quibꝰ cure eſt de reuolutionibꝰ aïaꝝ
falſam opinionẽ: ad decipiẽdos hoīes firma
re vel ſerere· Et hoc conijci pōt: qꝛ ſi vere illa
recordarent̃ que hic in alijs antea poſiti cor
poribus viderãt: multis ac pene oībus id cō
tingeret: qñ quidẽ vt de viuis mortuos: ita ꝺ
mortuis viuos: tanq̃ꝫ de vigilantibꝰ dormien
tes: ⁊ de dormiẽtibus vigilantes ſine ceſſatio
ne fieri ſuſpicant̃· Si ergo hec eſt ſapientie ⁊
ſcientie recta diſtinctio: vt ad ſapiẽtiã ꝑtine
at eternaꝝ rerum cognitio intellectualis: ad
ſciam vero tꝑaliũ reruꝫ cognitio rōnalis· q̃d
cui ꝓponendũ ſiue poſt ponendũ ſit: non ẽ dif
ficile iudicare· Si aũt alia eſt adhibenda di
ſcretio qua dinoſcant̃ hec duo: que ꝓculdu
j· Corꝝ· xij bio diſtare apl's docet dicens: Alij dat̃ quidẽ
ꝑ ſpiritũ ſermo ſapiẽtie: alij ſermo ſcie ſcđm
eũdẽ ſpiritũ· An etiã iſtoꝝ duoꝝ que nos po
ſuimus euidentiſſima differẽtia eſt: ꝙ alia ſit
intellectualis cognitio eternarum rerum:
alia rōnalis tꝑaliũ: ⁊ huic illam ꝓponendam
eſſe ambigit nemo· Relinquẽtibus itaqꝫ no
bis ea que exterioris ſunt hoīs: ⁊ ab eis que
cōmunia cũ pecoribus habemus introrſum
aſcendere cupientibus: anteq̃ꝫ ad cognitōeꝫ
rerũ intelligibiliũ atqꝫ ſummaꝝ que ſempi
terne ſunt veniremus: temporaliũ rerũ co
gnitio rationalis occurrit· Etiã in hac igit̃ in
ueniamus ſi poſſumus aliquã trinitatem: ſi
cut inueniebamus in ſenſibus corporis: ⁊ in
his que per eos in aïam vel ſpiritũ noſtrum
imaginabilit̃ itrauerũt: vt ꝑ corꝑalibꝰ rebuſ
q̃s corꝑeo for̃ poſitas attigimꝰ ſenſu: intꝰ cor
poꝝ ſimilitudines haberemus impꝛ̃ſſas me
morie: ex quibꝰ cogitatio formaretur tertia
voluntate vtrũqꝫ iũgente: ſicut formabatur
foris acies oculoꝝ quã voluntas vt viſio fie
ret adhibeat rei viſibili: ⁊ vtrũqꝫ iũgebat eti
am illic ipſa ſe admouens tertiã· Sed non ẽ hꝫ
coartandũ in hunc librũ: vt in eo qui ſequit̃
ſi deus adiuuerit conuenienter poſſit inqui
ri: ⁊ quod inuentũ fuerit explicari·

Explicit liber duodecimus·

Incipiunt capl'a libri decimitertij·

j De gemino rationalis mentis officio ꝗ
rum vnum ad temporalia: aliud ꝑti
net ad eterna·

ij De fide que licet per corporis ſenſũ mẽ
te concepta ſit: nihil tamen inueni
tur habere corporeum·

iij De voluntate quam ⁊ ſinguli propriaꝫ
⁊ omnes etiã non indicatam poſſũt
habere communem·

iiij De beatitudine quã oẽs vna volunta
te expetunt: ſed non eadeꝫ omnes
diffinitione nouerunt·

v An omnes beati ſint qui viuunt vt vo
lunt·

vj Proprioreꝫ eſſe beatitudini voluntatẽ
rectam etiam non adeptam qđ cu
pit: q̃ꝫ prauam etiam ſi quod concu
piuit obtinuit·

vij Ad veram beatitudinẽ viam eſſe ꝑ fidẽ
rectã ſine qua nulla cuiq̃ꝫ poſſit for
titudo prodeſſe·

viij Perfectã beatitudinẽ niſi in eterna vi
ta eſſe non poſſe·

ix An eternitatis capax ſit hũana natura·

x An alio modo omnipotens deus homi
mineꝫ eternitati debuerit reforma
re: q̃ꝫ vt ſibi deus filius naturaꝫ vni
ret humanam·

xj Qua rōne in ſanguine xp̃i iuſtificentur
credentes: ⁊ quō in hoc ſacramen
to totius ſit trinitatis oꝑatio

xij Quo merito homo diabolice ſit traditꝰ
poteſtati·

xiij De cōſilio dei quo ei placuit vt poteſtaſ
diaboli non potentia: ſed iuſticia vi
ceretur·

xiiij De omniuꝫ debito ꝑ nihil debentẽ chri
ſtum ſoluto·

xv In ꝗ ſit diabolus victus a chriſto·

xvj Ad quã vtilitatẽ fideliũ renatoꝝ mala
que per originale pctm̃ ſunt contra
cta conuerſa ſint

xvij De his que per incarnationez xp̄i ſunt
collata credentibꝰ·
xviij De natiuitate domini ex maria virgi=
ne ⁊ ſpirituſancto
xix Q ꝫ verbū caro factum qđ eſt xp̄s ieſus
et ſapientie theſauros in ſe habeat
et ſcientie·
xx Neminem poſſe ſine fide ad veram bea
titudinē peruenire

Aurelij Auguſtini epiſcopi de trinitate li=
ber tredecimus incipit

De gemino rationalis mentis officio· quo
rum vnum ad temporalia· aliud pertinet ad
eterna· Capl̄m·I·

In libro ſupiore huiꝰ opis duode=
decimo ſatis egimus diſcernē rō
nalis mentis officiū in tpalibꝰ re=
bus· vbi nō ſola ꝯgnitio· verum ⁊
actio nr̄a verſat̄ ab excellētiore eiuſdē mentꝫ
officio: qđ ꝯtēplādis eternis rebꝰ impendit̄
ac ſola ꝯgnitione fruit̄· Cōmodiꝰ aūt fieri pu
to: vt de ſcripturis ſanctis aliq̇d interſeram:
q̄ facilius poſſit vtrūqꝫ dinoſci· Euāgeliū ſuū
ioannes euāgeliſta ſic exorſus ē· In ꝑ̄ncipio
Ioh·i· er at verbū: ⁊ verbū erat apud deū: ⁊ ds̄ erat
verbū: h̄ erat in ꝑ̄ncipio apud deū: oīa ꝑ ipſuꝫ
facta ſunt: ⁊ ſine ip̄o factū eſt nihil· Qđ factū
eſt in ip̄o vita erat. ⁊ vita erat lux hoīm: ⁊ lux
in tenebris lucet: ⁊ tenebre eā nō ꝯp̄hēderūt
Fuit hō miſſus a deo cui nomē erat Iohēs: h̄
venit in teſtimoniū: vt teſtimoniū ꝑhiberet đ
lumine: vt oēs crederēt ꝑ illū· Nō erat ille lux
ſ; vt teſtimoniū ꝑhiberet de lumīe· Erat lux
vera que illuminat oēm hoīem venientē in
hunc mundū· In mūdo erat: ⁊ mundus per
ip̄m factꝰ eſt: ⁊ mundus eū non cognouit· In
ꝓpria venit ⁊ ſui eum non receperūt· Quot
quot aūt receperunt eū: dedit eis ꝑtātē filios
dei fieri: his qui credūt in nomine eius· Qui
nō ex ſanguinibus neqꝫ ex voluntate carnis
neqꝫ ex voluntate viri: ſ; ex deo nati ſunt· Et
verbū caro factū eſt ⁊ habitauit in nobis· Et
vidimus gloriā eius: gloriā quaſi vnigeniti a
patre: plenū gratie ⁊ veritatis· Hoc totū qđ
ex euāgelio poſui: in ꝑ̄cedentibus ſuis parti=
bus habet qđ immutabile ac ſempiternū eſt
cuiꝰ cōtemplatio nos beatos facit· In conſe
quentibus vero: ꝑmixta cū tpalibꝰ cōmemo=
rant̄ eterna· Ac ꝑ h̄ aliqua ibi ad ſcientiā ꝑti
nēt: aliq̄ ad ſapiam: ſicut in libro duodecimo
Vbi·s· ꝑ̄ceſſit noſtra diſtinctio· Nā in principio erat
verbum· ⁊ verbum erat apud deum: ⁊ deus
erat v̄bū: hoc erat in ꝑ̄ncipio apud deū· Oīa
ꝑ ip̄a facta ſūt: ⁊ ſine ip̄o factū eſt nihil: quod
factum eſt in ipſo vita erat: et vita erat lux
hominū· ⁊ lux in tenebrꝭ lucet· et tenebre eaꝫ
non comp̄henderūt· Cōtemplatiuā vitā req̄
rit ⁊ intellectuali mente cernendū ē· Qua in
re q̄ꝫto magis q̄ſqꝫ ꝑfecerit: tanto fiet ſine du
bitatione ſapiētior· ſ; ꝓpter id qđ ait· Lux lu=
cet in tenebris· ⁊ tenebre eā non ꝯprehende=
rūt: fide vtiqꝫ opus erat q̄ crederet̄ qđ nō vi=
detur· Tenebras q̄ppe intelligi voluit auerſa
ab huiꝰ luce eamqꝫ minꝰ idonea ꝯtueri corda Vbi·s·
mortaliū· propter qđ adiūgit ⁊ dicit· Fuit hō
miſſus a deo cui nomen erat iohēs· hic venit ī
teſtimoniū vt teſtimoniū ꝑhiberet de lumine
vt oēs crederēt ꝑ illū· Hoc iam tpaliter geſtū
eſt· et ad ſciam ꝑtinet que cognitione hiſtori
ca continetur· Hoīem autem iohānē in phan
taſia cogitamus que de humane nature noti
cia impreſſa eſt noſtre memorie· Et hoc eodē
mō cogitāt· ſiue qui iſta non credūt ſiue q̄ cre
dunt· Vtriſqꝫ em̄ notū eſt quid ſit homo cuiꝰ
exteriorem ꝑtem· i· corpus ꝑ corporis lumina
didicerunt· Interiorē vero· i· animam in ſeip
ſis· q2 ⁊ ipi hoīes ſunt: ⁊ ꝑ humanam ꝯuerſati
onem cognitam tenent: vt poſſint cogitare
qđ dicitur· Fuit homo cui nomen erat iohan
nes· quia et nomina ſciunt loquendo et audi
endo· Quod autem ibi eſt: miſſus a deo: fide
tenent qui tenent· Et qui fide non tenēt: aut
dubitatione ambigunt: aut infidelitate deri=
dent· Vtriqꝫ tamen ſi non ſunt ex numero ni
mis inſipientium: qui dicunt in corde ſuo: nō Ps·52·
ē ds̄: hec audiētes v̄ba vtriqꝫ cogitāt: ⁊ q̇d ſit
ds̄· ⁊ q̇d ſit mitti a deo ⁊ ſi n̄ ſic res ſe habēt cer
te ſicut valent· Fidē porro ip̄am quā videt q̄ſ
qꝫ in corde ſuo ſi credit· vel nō eſſe ſi non cre
dit: aliter nouimus: non ſicut corꝑa que vide
mus oculis corporeis ⁊ ꝑ ip̄oꝝ imagīes quas
memoria tenemus: etiā abſentia cogitamus
nec ſicut ea q̄ non vidimus ⁊ ex his q̄ vidimꝰ
cogitatione vtcūqꝫ formamus ⁊ memorie cō
mendamus: quo recurramus cum volueri=
mus: vt illic ea vel potius qualeſcunqꝫ imagi
nes coꝝ quas ibi fiximus ſimiliter recordati=
one cernamus· Nec ſicut hoīem viuū cuiꝰ ani
mam etiā ſi nō videmꝰ ex nr̄a conijcimus· et
ex motibus corꝑalibus hoīem viuū ſicut vi=
dendo didicimus intuemur etiaꝫ cogitando
Nō ſic vr̄ fides in corde ī q̄ ē ab eo cuiꝰ ē: ſ; eaꝫ
tenet certiſſima ſcīa: clamatqꝫ ꝯſcīa· Cū itaqꝫ
ꝓpterea credē iubeamur· q2 id qđ credē iube
mur vidē nō poſſumꝰ: ip̄aꝫ tn̄ fidē q̄n inē ī nob
videmus in nob· q2 ⁊ reꝝ abſentiū p̄ns ē fides
⁊ reꝝ que foris ſunt intus eſt fides: ⁊ reꝝ que
non videntur videtur fides: ⁊ ip̄a tamen tpa=

liter ſit in cordibus hoīm· Et ſi ex infidelibus
fideles fiūt: perit ab eis· Aliqñ aūt ⁊ rebꝰ falſ
accōmodatꝰ fides: loqmur em̄ ſic vt dicamus
habita eſt ei fides ⁊ decepit· Qualis fides: ſi
tñ ⁊ ipa dicēda ē fides: nō culpabiliꝰ de cordi
bꝰ perit: qñ eā inuēta vitas pellit: optabiliꝰ āt
rex verax in eaſdē res fides tranſit· Nō eniꝫ
dicendū eſt perit: qñ ea q̄ credebanꝰ vidētur
Nunq̄d em̄ adhuc fides dicēda ē cuꝫ diffinita
Heb·ij· ſit in ep'la ad heb· fides: dictūq̄ ſit eā eſſe con
Joh·j· iunctionē rex q̄ nō videnꝰ? Deinde qd ſequi
tur Hic venit in teſtimoniū: vt teſtimoniū ꝑ
hiberet de lumine vt oēs crederēt ꝑ illū: actō
vt dixi tꝑalis eſt· Tꝑaliter em̄ teſtimoniū ꝑhi
betur etiā de re ſempiterna qd eſt intelligibi
le lumen· De q̄ vt teſtimoniū ꝑhiberet venit
iohēs q̄ nō erat lux: ſ vt teſtimoniū ꝑhiberet
de lumie· Adiūgit em̄· Erat lux vera q̄ illumi
Ubi·ſ nat oēm hoīem venientē in hunc mundū: in
mūdo erat: ⁊ mūdꝰ ꝑ ipm factus ē: ⁊ mūdꝰ
eū nō ꝯgnouit· In ꝓpria venit ⁊ ſui eū non re
ceperūt· Hec verba oīa q̄ latinā linguā ſciunt
ex rebus intelligūt q̄s nouerunt· Quax aliq̄
nob innotuerūt ꝑ corpis ſenſus ſicut hō: ſicut
ipe mūdus: cuꝰ tam euidentē magnitudinē
cernimus: ſicut corūdem vbox ſoni· Nam et
auditus ſenſus ē corpis· Aliq̄ aūt ꝑ animi rō
Ubi·ſ nem ſicut id qd dictū eſt· Et ſui eū nō recepe
runt· Intelligiꝰ em̄: nō in eū crediderūt· Qd
q̄d ſit: nullo corpis ſenſu: ſ animi rōne cogno
uimus· Ipox etiā vbox non ſolū ſonos ſed ſi
gnificationes ꝑtim ꝑ corpis ſenſum: ꝑtim per
animi rōeꝫ didicimꝰ nec ea xba nūc ꝑmū audi
uimus ſ q̄ iam audieramꝰ· Et nō ſolū ipa: ve
rūetiā q̄ ſignificarent cognita memoria tene
bamus: ⁊ h agnouimꝰ· Hoc em̄ nomē diſſilla
bū cum diciꝰ mundus: qm̄ ſonus eſt: res vtiq̄
corꝑalis ꝑ corpus innotuit· i· ꝑ aurem: ſ etiam
qd ſignificat ꝑ corpus innotuit· i· ꝑ oculos car
nis· Mūdus quippe inq̄tū notus eſt: videnti
bus notū eſt· Ad h verbū q̄ttuor ſillabax qd
eſt crediderūt: ſono ſuo qm̄ corpus ē: ꝑ aureꝫ
carnis illabiꝰ· Qd aūt ſignificat: nullo corpo
ris ſenſu ſ animi rōne cognoſcitur· Niſi enim
quid ſit crediderūt ꝑ animū noſſemus: nō in
telligeremus q̄d nō fecerint illi: de q̄bꝰ dictū
Ubi·ſ eſt· Et ſui eū nō receperūt· Sonus g̊ verbi fo
rinſecus inſtrepit auribus corpis: ⁊ attingit
ſenſum q̄ vocatur auditus· Spēs q̄ꝫ hominis
⁊ in nobis ipis nota eſt· ⁊ forinſecus i alijs ad
eſt corpis ſenſibus oculis cum videꝰ: auribus
cū auditur: tactui cū tenetur ⁊ tangitur· Ha
bet etiam in memoria noſtra imaginem ſuaꝫ
incorꝑalē quidē: ſed corpi ſimilē· Mundi de

niq̄ ipius mirabilis pulchritudo forinſecꝰ ꝓ
ſto eſt: ⁊ aſpectibꝰ noſtris ⁊ ei ſenſui q̄ dr tactꝰ
ſi q̄d eius attingimꝰ· Habet etiā intꝰ i memo
ria nr̄a imaginē ſuā: ad quā recurrimꝰ: cū cuꝫ
vel ſepti parietibꝰ vel etiā in tenebris cogita
mus· Sed de his imaginibꝰ rerū corꝑaliū in
corꝑalibꝰ q̄dē habentibꝰ tñ ſimilitudīes cor
pox: ⁊ ad vitā exterioris hoīs ꝑtinentibꝰ: iaꝫ
ſatis in vndecimo libro locuti ſumꝰ· Nunc au
tem agimus de hoīe interiore ⁊ eius ſcīa: ea
que rex eſt temꝑaliū ⁊ mutabiliū: in cuꝰ intē
tione cum aſſumiꝰ aliq̄d: etiā de rebꝰ ad exte
riorē hoīem ꝑtinentibus: ad hoc aſſumendū
ē vt aliq̄d inde doceaꝰ qd rōnalē adiuuet ſci
entiā· Ac ꝑ hoc rex quas cōes cum aīantibꝰ
irrōnalibus habemus: rōnalis vſus ad inte
riorē hoīeꝫ ꝑtiet: nec recte dici pōt cū irrōna
libus aīantibꝰ cum nobis eſſe cōmunem·

De fide q̄ licet ꝑ corpis ſenſum mente con
cepta ſit: nihil tamen inuenitur habere cor
poreum· Capitulum· II·

f Ides vero de qua in hoc libro aliq̄ñ
diutius diſputare certa diſpoſitiōis
nr̄e rōne cōpellimur: quā qui hñt fi
deles vocanꝰ: qui non hñt infideles: ſicut hi
q̄ venientē in ꝓpria dei filiū nō receperūt: q̄ Joh·j·
uis ex auditu in nobis facta ſit· Non tñ ad eū
ſenſum corpis ꝑtinet q̄ appellaꝰ auditus: qm̄
non eſt ſanus· nec ad oculos huiꝰ carnis: qm̄
nō eſt color aut corpis forma· nec ad eū q̄ dici
tur tactus: qm̄ corpulētie nihil habet· nec ad
vllū ſenſum corpis: qm̄ cordis res iſta nō cor
pis: nec foris eſt a nobis: ſed in intimis nr̄is
nec eam quiſq̄ hoīm videt in alio: ſed vnuſq̄ſ
q̄ in ſemetipo· Deniq̄ pōt ⁊ ſimulatione con
fingi: ⁊ putari eſſe in quo non eſt· Si iam igi
tur quiſq̄ fidem apud ſeipm videt: in altero
aūt credit eſſe eam non videt: ⁊ tanto firmi
us credit: q̄to fructus eius magis nouit q̄s
operari ſolet fides per dilectionem· Qꝓbrē
omnibus de quibus euangeliſta ſubiungit et
dicit· Quotquot receperunt eum: dedit eis Ibidem·
poteſtatem filios dei fieri: his qui credunt in
nomine eius: q̄ non ex ſanguinibus: neq̄ ex
voluntate carnis: neq̄ ex voluntate viri: ſ ex
deo nati ſunt· Fides iſta cōmunis ē: nō ſicut
aliqua corpis forma cōmunis eſt ad videndū
omniū oculis quibus preſto eſt (Ex ipſa quip
pe vna omniū cernentiū quodāmodo infor
maꝰ aſpectus) ſed ſicut dici pōt oībus hoībus
eſſe facies humana cōmunis· Nā hoc ita dici
tur: vt tñ ſinguli ſuas habeāt· Ex vna ſane do
ctrina impreſſam fidem credentium cordibꝰ
ſingulorū qui hoc idem credunt veriſſime di

cimus. Sed aliud ſunt ea que creduntur: ali-
ud fides qua credūtur. Illa quippe in rebꝰ ſūt
q̄ vł eſſe vel fuiſſe vel futura eſſe dicunt̄. Hac au
tem in aīo credētis eſt: ei tm̄ ꝯſpicua cuius eſt
ꝗuis ſit ⁊ in alijs nō ipa ſed ſil̄is. Nō eīm nume
ro eſt vna: ſ; genere. ꝓpter ſilitudinē tñ ⁊ nul
la; diuſitatē magꝰ vnā dicimꝰ eē q̄ m̄ltas. Nā
⁊ duos hoīes ſimillimos cū videmus: vnā fa-
ciem dicimus: ⁊ miramur amboꝝ. Faciliꝰ ita-
q; dicit̄ multas aīas fuiſſe ſingulas vtiq; ſin-
guloꝝ: de q̄bus legimus in actibus apl'oꝝ. q̄
Act. 4 eis fuerit anima vna: q̄ vbi dixit aplus. Una
Ephe. 4 fides. tot eas audet quiſq; dicere q̄t fideles.
Mar. 15. Et tñ qui dicit: O mulier magna eſt fides tua
Ibidē. 14. et alteri. Modice fidei quare dubitaſti: ſuam
cuiq; eſſe ſignificat. Sed ita dicit̄ eadem cre-
dentiū fides vna: quēadmodū eadem volen
tiū voluntas vna: cum ⁊ in ipis q̄ hoc ide; vo
lunt ſua volūtas ſic cuiq; conſpicua: alterius
aūt lateat: q̄uis idem velit. Et ſi aliquibus ſi
gnis ſeſe indicet: creditur potius q̄ videtur.
Unuſquiſq; aūt ſui animi ꝯſcius non credit
vtiq; hanc eſſe ſuā: ſ; plane ꝓuidet volūtatem

De voluntate quam ⁊ ſinguli ꝓpriā ⁊ oēs
etiā nō indicatā ꝓīt hr̄e cōem. Ca. III.

Et quedam ſane eiuſdem nature vi
uentis ⁊ rōne vtentis tanta conſpi-
ratio: vt cum lateat alterū quid al-
ter velit: nonnulle tamen ſint volūtates om-
niū etiam ſingulis note. Et cum quiſq; hō ne
ſciat quid homo alius vnus velit: in quibuſ-
dam rebus poſſit ſcire quid oēs velint. Unde
illa cuiuſdam mimi faceti̇ſſima p̄dicat̄ vrba-
nitas. Qui cum ſe ꝓmiſiſſet in theatro q̄d in
animo haberent ⁊ quid vellent omnes: alijs
ludis eſſe dicturū: atq; ad diem conſtitutum
ingenti expectatione maioꝛ multitudo con-
flueret: ſuſpenſis ⁊ ſilentibus oībus dixiſſe ꝑ-
hibetur. Uile vultus emere: ⁊ care vendere.
In quo dicto leuiſſimi ſcenici oēs tñ conſciē-
tias inuenerūt ſuas: eiq; vera aū oculos om
nium ꝯſtituta: ⁊ tñ improuiſa dicenti admira
bili fauoꝛe plauſerūt. Cur aūt tam magna ex
pectatio facta eſt illo ꝓmittente oīm volūta
tem ſe eſſe dicturū: niſi quia latent hominem
alioꝝ hominum volūtates. ſed nunq̄d iſta la
tuit iſtū? Nunq̄d quēq; latet. Qua tādē cā ni
ſi q2 ſt quedā q̄ ñ incōuenienter in alijs de ſe
quiſq; cōijciat: cōpatiēte vł ꝯſpirāte vitio ſeu
natura? Sed aliud eſt videre volūtatē ſuā: ali
ud (q̄uis certiſſima ꝯiectura) cōijcere alienā.
Nam ꝯditam romam tam certū habeo in re-
bus humanis q̄ ꝯſtantinopolim: cū romā vi-
derim oculis meis: de illa vero nihil nouerim

niſi q̄ alijs teſtibus credidi. Et minus quide;
ille vł ſeip̄; ītuēdo. vel alios q̄ experiēdo: vili
velle emere: ⁊ care vēdere: oībus id credidit
eſſe cōmune. Sed q̄m reuera vitiū eſt: pōt q̄ſ
q; adipiſci eiuſmodi: vel alicuius alteriꝰ vitij
q̄ d huic cōtrariū eſt incurrē peſtilentiā q̄ hu-
ic reſiſtāt ⁊ vincat. Na; ſcio ipe hominē cum
venalis codex ei fuiſſet oblatus: p̄cijq; eius
ignaꝝ ⁊ ideo quiddam exiguū poſcētem cer-
neret venditoꝛē: iuſtū preciū qd m̄lto ampliꝰ
erat: nec opinanti dediſſe. Quid ſi etiā ſit q̄ſ-
q̄ nequicia tanta poſſeſſus: vt vili vendat q̄
dimiſerūt parentes: ⁊ caro emat q̄ ꝯſumāt li-
bidines: Nō eſt vt opinoꝛ incredibilis iſta lu-
xuries. Etſi querant̄ tales repiantur: aut eti
am non queſiti foꝛtaſſis occurrant: qui nequi
cia maioꝛe q̄ theatrica ꝓpoſitioni vel ꝓnun
ciationi theatrice inſultent: magno p̄cio ſtu-
pra emendo: paruo autē rura vēdendo. Lar
gitionis etiam gratia nouimus quoſdā emiſ-
ſe frumenta carius: ⁊ vilius vendidiſſe ſuis
ciuibus. Illud etiā qd vetꝰ poeta dixit. Enni
us: omnes moꝛtales ſeſe laudari exoptāt: ꝓ-
fecto ⁊ de ſeip̄o ⁊ de his quos expertus fue-
rat cōiecit in alijs: ⁊ videtur pꝛonunciaſſe ho
minū omniū volūtates. Deniq; ſi ⁊ minus il
le dixiſſet: laudari oēs vultis: nemo vr̄m vult
vituperari: ſil'r qd eſſet omniū volūtatis dixiſſe
videt̄. Sunt tamen qui vitia ſua oderint ⁊ in
q̄bus ſibi diſplicent ipi: nec ab alijs ſe laudari
velint: gratiaſq; agant obiurgantiū beniuo
lentie: cum id vituperantur vt coꝛrigātur. At ſi
dixiſſet: omnes beati eſſe vultis: miſeri eē nō
vultis: dixiſſet aliquid qd nullus in ſua non a
gnoſceret voluntate. Quicq̄d eīm aliud q̄ſ-
q̄ latenter velit: ab hac voluntate que omni
bus hominibus ſatis nota eſt: non recedit.

De beatitudine quam omnes vna volun-
tate expetunt: ſed non eadem omnes diffini-
tione nouerunt. Capitulum. IIII.

Mirum eſt autē cū capeſcēde atq; re-
tinēde beatitudinis volūtas vna ſit
oīum vnde tanta exiſtat de ipa be-
atitudine rurſus varietas atq; diuerſitas vo
luntatum. Nō q̄ aliquis eam nolit: ſed q̄ nō
oēs eā noꝛit. Si eīm oēs eā noſſent: nō ab alijs
putaret̄ eē in v̄tute aī. alijs ī coꝛpis volupta-
te. alijs in vtraq; ⁊ alijs atq; alijs. alibi atq;
alibi: Ut eīm eos queq; res maxime delecta
uit. ita in ea ꝯſtituerūt vitā beata;. Quō igit̄
feruētiſſime amāt oēs. qd nō oēs ſciūt? q̄s pt
amare qd neſcit? Sicut iā de hac re ī libris ſu-
perioꝛibꝰ diſputaui. Cur ergo beatitudo amat̄
ab oībus: nec tñ ſcitur ab oībus? An foꝛte ſci

unt oēs ipa q̄ ſit: ſ; nō oēs ſciūt vbi ſit: ⁊ inde cōtentio eſt. Quaſi vero de aliq̄ mūdi huiꝰ agaṫ loco: vbi debeat quiſq; velle viuere: q̄ vult beate viuē: ac nō ita q̄raṫ vbi ſit beatitudo ſicut q̄riṫ q̄ ſit. Nam vtiq; ſi in corpis voluptate eſt: ille beatus eſt: qui fruiṫ corporꝫ voluptate. Si in virtute aī ille qui hac fruiṫ. Si in vtraq;: ille q̄ fruiṫ vtraq;. Cū itaq; aliꝰ dicit: beate viuere eſt voluptate corpis frui. Alius aūt beate viuē eſt v̾tute animi frui: nōne aut ambo neſciūt q̄ ſit beata vita. aut non ambo ſciūt? Quō ḡ amāt eā ſi nemo pōt amare qđ neſcit? An forte falſum eſt qđ ꝓ veriſſimo certiſſimoq; poſuimꝰ: beate viuē oēs hoīes velle? Si ei beate viuē eſt (v̾bi gratia) ſ̄m animi v̾tutē quō beate viuē vult: q̄ hoc nō vult? Nōne veriꝰ dixerimus. hō iſte non vult beate viuē: q2 nō vult ſ̄m v̾tutē viuē: qđ ſoluꝫ eſt viuere? Nō igiṫ oēs beate viuere volunt imo pauci h̄ volūt: ſi nō eſt beate viuē niſi ſ̄m v̾tutē animi viuē: qđ multi nolūt. ita ne falſuꝫ erit. Vñ nec ipis academicis cum oīa dubia ſint: academicus ille cicero dubitauit: q̄ cum vellet in hortēſio dialogo ab aliq̄ re certa đ q̄ nullꝰ ambigeret ſumē ſue diſputatiōis exordiū. Beati certe inq̄t oēs eſſe volumꝰ: abſit vt h̄ fl̄m eſſe dicamꝰ. Quid igiṫ: an dicenduꝫ eſt etiā ſi nihil ſit aliud btē viuē: q̄ ſ̄m v̾tutem animi viuē: tñ ⁊ q̄ h̄ nō vult: beate vult viuere? Nimis quidē h̄ videṫ abſurdū. Tale ē eñ ac ſi dicamꝰ: Et q̄ nō vult beate viuē: btē vult viuere. Iſtā repugnātiā q̄s audiat: q̄s ferat ⁊ tñ ad hāc ↄtrudit neceſſitas. Si ⁊ oēs btē velle viuē verū eſt: ⁊ non oēs ſic volunt viuere: q̄ modo ſolum viuitur beate: verum eſt.

An oēs btī ſint q̄ viuūt vt volūt. Ca. V.

a An forte illud eſt qđ nos ab his anguſtijs poſſit eruere: vt quoniam diximus ibi quoſq; poſuiſſe beatam vitā qđ eos maxime delectauit: vt voluptas epicurū: virtus zenonem: ſic aliū aliquid aliud. nihil dicamus eſſe beate viuere: niſi viuē ſ̄m delectationē ſuam: ⁊ ideo falſum nō eē: q̄ omnes beate viuere velint: q2 omnes ita volūt: vt quēq; delectat. Nam ⁊ h̄ populo ſi ꝓnunciatum eſſet in theatro: omnes id in ſuis volūtatibus inuenirent. Sed hoc q̄ꝫ cicero cum ſibi ex aduerſo ꝓpoſuiſſet: ita redarguit: vt q̄ hoc ſentiant: erubeſcant. Ait eñ. Ecce autē non philoſophi quidem: ſed prompti tamen ad diſputandum: omnes aiunt eſſe beatos: q̄ viuant vt ipi velint: hoc eſt qđ nos diximus: vt quoſq; delectat. Sed mox ille ſubiecit: falſum id quidem. Velle eñ quod non deceat: idipm miſerrimum eſt. Nec tam miſerum eſt non adipiſci qđ velis: q̄ adipiſci velle qđ non oporteat: ꝑclariſſime omnino atq; veriſſime. Quis nanq; ita ſit mente cecus: ⁊ ab omni luce decoris alienus: ac tenebris dedecoris inuolutus: vt eum qui nequiter viuit ac turpiṫ ⁊ nullo prohibente: nullo vlciſcēte: ⁊ nullo ſaltem reprehendere audente: inſuper ⁊ laudātibus plurimis (quoniam ſicut ait ſcriptura diuina: Laudatur peccator in deſiderijs aīe Pš. 9.
ſue: ⁊ qui iniqua gerit benedicitur) īplet omnes ſuas facinoraſiſſimas: ⁊ flagicioſiſſimas voluntates: ideo beatum dicat: quia viuit vt vult: cum profecto q̄uis ⁊ ſic miſer eſt: minus tamen eſſet ſi nihil eorum que perperam voluiſſet habere potuiſſet: mala eñ voluntate vel ſola quiſq; miſer efficitur: ſed miſerior poteſtate: qua deſiderium male volūtatꝫ impletur. Quapropter quoniam verum eſt q̄ omnes homines eſſe beati velint: idq; vnum ardentiſſimo amore appetant: ⁊ ꝓpter hoc cetera quecunq; appetunt: nec quiſq̄ pōt amare qđ oīno quid vel quale ſit neſcit: nec pōt neſcire q̄d ſit qđ velle ſe ſcit: ſequiṫ; vt oēs beatam vitam ſciant. Omēs aūt beati habent quod volunt: q̄uis nō omnes q̄ habent qđ volunt cōtinuo ſint beati. Cōtinuo aūt miſeri qui vl nō habent qđ volunt: vel id habent qđ nō recte volunt. Beatus igitur non eſt niſi q̄ ⁊ habet omnia que vult: ⁊ nihil vult male.

Priorem eſſe beatitudini voluntatem rectam etiam non adeptam quod cupit q̄ prauam etiam ſi quod concupiuit obtinuit.

Capitulum. VI.

c Cum ergo ex his duobus beata vita conſtet: atq; omnibus nota: omnibus cara ſit: quid putemus eſſe cauſe: cur horum duorum quando vtrūq; nō poſſunt magis eligant homines: vt omnia que volunt habeant: q̄ vt omnia bene velint etiā ſi non habeant. An ipa eſt prauitas generiſ humani: cum eos non lateat: nec illum beatum eſſe qui quod vult non habet: nec illum q̄ qđ male vult habet: ſed illū qui ⁊ habet quecunq; vult bona: ⁊ nulla vult mala: ex his duobꝰ quibus beata vita ꝑficitur qñ vtrūq; non datur: id eligatur potius. vnde magiſ a beata vita receditur. Longius quippe ab illa eſt quicunq; adipiſcitur male concupita: q̄ qui non adipiſcitur concupita: cum potius eligi debuerit voluntas bona atq; preponi: etiam non adepta que appetit. Propinquat enim beato: qui bene vult quecunq; vult: et que adeptus cum fuerit beatus erit. Et vtiq; non

mala ſed bona beatũ faciunt: qñ faciunt q̄rũ
bonoꝝ habent aliquid iam: idq; nõ ꝑui eſti=
mandum: eamq; ipam ſcꝫ voluntatem bonã
qui de bonis quoꝝ capax eſt humana natu=
ra: nõ de vllius mali ꝑpetratione vel adepti
one gaudere deſiderat: ⁊ bona qualia in hac
miſera vita eſſe pñt: prudenti: tẽpanti: foꝛ=
ti: ⁊ iuſta mente ſectat̃: ⁊ q̃ꝫtũ dat̃ aſſequitur
vt etiã in malis ſit bonus: ⁊ finitis malis omi
bus atq; impletis bonis omĩbus ſit beatus.

Ad veram beatitudinem viam eſſe per fi
dem rectam ſine qua nulla poſſit cuiq; forti=
tudo prodeſſe. Ca. VII

Ꝙ hoc in iſta moꝛtali vita erroꝛibꝰ
a erũniſq; pleniſſima: ꝑcipue fides ẽ
neceſſaria: qua in deũ credit̃. Non
enĩ quecũq; bona: maximeq; illa quibus q̄ſ=
q; ſit bonus: ⁊ illa q̄bus fiet beatꝰ. Unde niſi a
deo in hominẽ veniant: ⁊ homini accedant
īueniri poteſt. Cũ aũt ex hac vita ab eo q̄ in
his miſerijs fidelis ⁊ bonꝰ ẽ ventũ fuerit ad
beatã: tunc erit vere qđ nũc eſſe nullo modo
poteſt: vt ſic hõ viuat: quõ vult. Nõ enĩ volet
male viuere in illa felicitate: aut volet aliq̄d
quod deerit: aut deerit qđ voluerit. Quicq̄d
amabit̃ aderit: nec deſiderabit̃ qđ nõ aderit
omñe qđ ibi erit: bonũ erit: ⁊ ſummꝰ deus ſũ=
mum bonũ erit: atq; fruendũ amantibus ꝓ=
ſto erit: ⁊ quod eſt omnino beatiſſimũ ita ſem
per foꝛe certũ erit. Nunc vero fecerunt qui=
dam ſibi philoſophi ſicut coꝛum cuiq; placu=
it vitas beatas ſuas: vt quaſi ꝓpria virtute
poſſent: quod cõmuni moꝛtaliũ conditione
nõ poterant: ſic ſcꝫ viuere vt vellent. Senti
ebant enĩ aliter btm̃ eẽ neminẽ poſſe niſi ha=
bendo qđ vellet: ⁊ nihil patiendo qđ nollet
Quis aũt nõ qualẽcũq; vitã qua delectatur
(⁊ ideo beatã vocat) vellet ſic eſſe in ſua po=
teſtate vt eam poſſet habere ꝑpetuam: ⁊ ta=
men quis ita eſt: quis vult pati moleſtias q̄s
foꝛtiter toleret: q̃ꝫuis eas velit poſſitq; tole=
rare ſi patit̃? Quis velit in toꝛmentis viue=
re: etiã qui põt in eis ꝑ patientiã tenendo iu
ſticiam laudabiliter viuere? Tranſitura co=
gitauerunt hec mala q̄ ea ꝑtulerunt vel cu=
piendo habere: vel timẽdo amittere qđ ama
bant: ſiue nequiter ſiue laudabiliter. Nã mul
ti ꝑ trãſitoꝛia mala: ad manſura foꝛtiter ten=
derunt. Qui ꝓfecto ſpe beati ſunt: etiã cum
ſunt in tranſitoꝛijs malis: ꝑ que ad bona nõ
tranſitoꝛia ꝑueniunt. Sed qui ſic ſpe beatus
ẽ: nõdũ beatus ẽ. Expectat nãq; ꝑ patientiã
beatitudinem quã nõdũ tenet. Qui vero ſi=
ne vlla ſpe tali: ſine vlla tali mercede cruciat̃
quãtãlibet adhibeat tolerantiã: nõ eſt beatꝰ
veraciter: ſ; miſer foꝛtiter. Neq; enĩ ꝓpte=
rea miſer nõ eſt: quia miſerioꝛ eſſet. ⁊ ſi impa
tienter miſeriã ſuſtineret. Poꝛro ſi iſta nõ pa
titur que nollet pati in ſuo coꝛꝑe: nec tunc q̄
dem beatꝰ hñdus eſt: qm̃ nõ viuit ⁊ vult. Ut
enĩ alia omittã que coꝛꝑe illeſo ad animi ꝑti=
nent offenſiones: ſine q̄bus viuere velimus
⁊ ſunt īnumerabilia: vellet vtiq; ſi poſſet ita
ſaluum ⁊ incolume habere coꝛpus: ⁊ nullas
ex eo pati moleſtias: vt id haberet in ptãte:
aut in ipſius incoꝛruptione coꝛꝑis: qđ q: non
habet: ac pendet in incerto: ꝓfecto nõ viuit
vt vult. Quis enĩ ꝑ foꝛtitudinẽ ſit paratꝰ ex
cipere ⁊ equo ferre animo q̄cq̄d aduerſitatꝫ
acciderit: mauult tñ vt nõ accidat: ⁊ ſi poſſit
facit: atq; ita paratus eſt in vtrũq; vt q̃ꝫtũ in
ipſo eſt alterũ optet: alteꝝ vitet: ⁊ ſi qđ vitat
incurrerit: ideo volens ferat: quia fieri non
potuit quod volebat. Nec opꝛimat̃ ergo: ſu
ſtinet: ſed premi nollet. Quõ ḡ viuit ⁊ vult?
an quia volens foꝛtis eſt ad ferenda q̄ nol=
let illata? Ideo igit̃ id vult qđ põt: qm̃ qđ vult
nõ põt. Hec eſt tota (vtrũ ridenda: an potiꝰ
miſeranda) ſuꝑboꝝ beatitudo moꝛtalium:
gloꝛiantiũ ſe viuere vt volunt: quia volẽtes
patient̃ ferunt que accidere ſibi nolũt. Hoc
enĩ aiunt quod ſapienter dixit Terentius. Terẽtiꝰ i
Qm̃ nõ põt id fieri qđ vis: id velis qđ poſſis andria
Cõmode h̓ dictũ eẽ q̄s negat? Sꝫ ꝯſiliũ ẽ da=
tũ miſero: ne eſſet miſerioꝛ. Beato aũt (qua
les ſe eſſe oẽs volũt) nõ recte nec vere dicit̃:
nõ põt fieri qđ vis. Si enĩ btũs ẽ: q̄cq̄d vult fi
eri põt: q: nõ vult qđ fieri ñ põt. Sꝫ nõ ẽ moꝛ
talitatis huiꝰ h̓ vita: nec erit niſi qñ ⁊ imoꝛta
litas erit. q̄ ſi nullo mõ dari hoĩ poſſet fruſtra
ẽt btitudo q̄reret̃. q: ſine imoꝛtalitate ñ pt eẽ.

Perfectam beatitudinem niſi in eterna vi
ta eſſe non poſſe. Ca. VIII.

Cum ḡ beati eſſe oẽs hoĩes volunt. ſi
c veꝝ volũt ꝓfecto ⁊ eſſe imoꝛtales vo
lũt. Aliter enĩ beati eſſe nõ pñt. De=
niq; ⁊ d̓ imoꝛtalitate interrogati ſicut ⁊ de be
atitudine oẽs eam ſe velle rñdent. Sꝫ q̄liſcun
q; btitudo q̄ potiꝰ vocet̃ q̃ꝫ ſit in hac vita q̄rit̃
imo vero fingit̃. dũ immoꝛtalitas deſpat̃. ſine
q̄ vera beatitudo eẽ ñ põt. Ille q̄ppe btẽ viuit
(qđ iam ſuꝑius diximꝰ ⁊ aſtruẽdo ſatꝭ fiximꝰ)
qui viuit vt vult nec male aliquid vult. Nemo
auteꝫ male vult imoꝛtalitatẽ ſi eius humana
capax eſt deo donante natura. Cuius ſi ca=
pax non eſt. nec beatitudinis capax eſt. Ut eĩ
homo beate viuat. opoꝛtet vt viuat. Quem
poꝛro moꝛientem vita ipſa deſerit. Bea=

ta vita cū illo manere que pōt? Cur aūt deſe
rit aut nolentē deſerit ꝓculdubio aut volen
tem: aut neutrum. Si nolentē quō beata vi-
ta eſt: q̄ ita eſt in voluntate vt non ſit in pote
ſtate? Cū ꝗ beatus nemo ſit aliq̄d volendo
nec habendo: quāto minus eſt beatus q̄ nō
honore: nō poſſeſſione: nō qualibet alia re:
ſed ipſa beata vita nolens deſerit̄: qñ ei nul
la vita erit? Unde ⁊ ſi nullus ſenſus relinq̄t̄
quo ſit miſera: ꝓpterea eñ beata vita diſce-
dit: qm̄ tota vita diſcedit. Miſer eſt tñ q̄diu
ſentit: quia ſcit ſe nolentē cōſumi: ꝓpter qō
cetera ⁊ qō p̄ceteris diligit. Nō igit̄ pōt vita
⁊ beata eſſe: ⁊ nolentem deſerere: quia bea-
tus nolens nemo fit: ac ꝑ hoc q̄tomagis no-
lentem deſerendo miſerū facit. Si aūt volē
tem deſerit: etiā ſic quō beata erat: quā ꝑire
voluit qui habebat? Reſtat vt dicant neutꝝ
eſſe in animo beati. id eſt. eum deſeri a beata
vita: cū per mortē deſerit tota vita: nec nol-
le: nec velle: ad vtrūꝗ eñ paratoꝛ equo ani
mo conſiſtere. Sed nec iſta beata eſt vita: q̄
talis eſt: vt quē beatū facit: amore eius indi-
gna ſit. Quō eñ eſt beata vita quā nō amat
beatus? Aut quō amat̄: qō vtrum vigeat: an
pereat indifferēter accipit̄? Niſi forte virtu-
tes quas ꝓpter ſolā beatitudīnē ſic amamus
ꝑſuadere nobis audent: vt ipam beatitudi-
nem nō amem⁹? Quod ſi faciunt: etiā ipſas
vtiꝗ amare deſiſtimus: quādo illā ꝓpt̄ quaꝫ
ſolam iſtas amauimus: nō amam⁹. Deinde
quō erit: vera illa tam ꝑfecta: tam exanima-
ta: tam eliquata: tā certa ſententia: btōs eē
oēs hoīes velle ſi ipſi qui iam beati ſunt: bea
ti eſſe nec nolunt nec volunt? Aut ſi volunt
vt veritas clamat: vt natura cōpellit: cui ſū-
me bonus ⁊ īmutabiliter beat⁹ creatoꝛ indi
dit hoc. Si volunt inquā beati eſſe qui beati
ſunt: beati vtiꝗ nō eſſe nolūt. Si autē beati
nō eſſe nolūt: proculdubio nolūt cōſumi ⁊ pe
rire quod beati ſunt: nec niſi viuentes beati
eſſe pñt. Nolūt igit̄ perire qō viuūt. Immoꝛ
tales ergo eſſe volunt: quicūꝗ vere beati vł
ſunt vel eſſe cupiunt. Nō aūt viuit beate: cui
nō adeſt qō vult. Nullo modo igit̄ eē poterit
vita veraciter beata: niſi fuerit ſempiterna.
Hanc vtrū capiat humana natura: quam tñ
deſiderabilem confitet̄: non ꝑua queſtio eſt.
Sed ſi fides aſſit que ineſt eis quibus dedit
Ioh. i. ꝑtātē ieſus filios dei fieri: nulla queſtio eſt.

An eternitati par ſit hūana nā. Ca. IX.

Humanis quippe argumentatiōib⁹
hec inuenire conātes: vix pauci ma
gno p̄editi ingenio: abundantes
ocio: doctriniſꝗ ſubtiliſſimis eruditi: ad in-
dagandā ſolius anime īmoꝛtalitatem pueni
re potuerunt. Cui tñ anime beatā vitā nō in
uenerūt ſtabilem. id ē verā. Ad miſerias eā
quippe vite hui⁹ etiā poſt beatitudinem redi
re dixerunt. Et q̄ eoꝛū de hac erubuerūt ſen
tentia: ⁊ animā purgatā in ſempiternā bea-
titudinē ſine coꝛꝑe collocandā putauerunt:
talia de mundi retroꝛſus eternitate ſentiūt
vt hanc de anima ſententiā ſuā ipi redargu-
ant. Qō hic longū eſt demonſtrare: ſed in li-
bro duodecimo de ciuitate dei: ſatis a nobis
eſt q̄tū arbitroꝛ explicatū. Fides aūt iſta to
tum hoīem īmoꝛtalem futurū: qui vtiꝗ con
ſtat ex anima ⁊ coꝛpore: ⁊ ob hoc vere beatū
nō argumentatione humana: ſed diuina au
ctoꝛitate ꝓmittit. Et ideo cū dictum eſſet in Ioh. i.
euangelio: q̄ Ieſus dederit poteſtatem fili-
os dei fieri his qui eū receperūt: ⁊ q̄d ſit rece
piſſe eum: breuiter fuiſſet expoſitum: dicēdo
credētibus in nomine eius: quoꝗ modo filij Ibidem
fierēt dei: cētꝗ adiūctū: q̄ nō ex ſanguinib⁹
neꝗ ex volūtate carnis:: neꝗ ex volūtate vi
ri: ſ ex dō nati ſūt: ne iſta hoīm quā videm⁹ ⁊
geſtam⁹ infirmitas tantā excellentiā deſpe-
raret: ilico annexū eſt: ⁊ verbū caro factū eſt Ibidem
⁊ habitauit in nobis: vt a cōtrario ſuaderet̄
qō incredibile videbat̄. Si eñ natura dei fi-
lius ꝓpter filius hominū miſericoꝛdia fact⁹
ē hominis filius. hoc ē eñ: verbū caro factuꝫ Ubi. s.
ē ⁊ habitauit in nobis hominibus: quāto eſt
credibili⁹ natura filios hominis: gratia dei
filios dei fieri: ⁊ habitare in deo: in quo ſolo:
⁊ de quo ſolo eſſe poſſunt beati ꝑticipes im-
moꝛtalitatis eius effecti: propter qō ꝑſuadē-
dum dei fili⁹ ꝑticeps noſtre moꝛtalitatis ef-
fectus eſt.

An alio modo omnipotens deus hominē
eternitati debuerit refoꝛmare q̄ vt ſibi deus
filius naturam vniret humanā. Ca. X

Nos itaꝗ q̄ dicūt ita ne defuit deo
modus alius quo liberaret homīes
a miſeria moꝛtalitatis huius vt vni
genitum filiū deū ſibi coeternum hominem
fieri vellet induendo humanam animam et
carnem: moꝛtalemꝗ factū moꝛtem perpeti
parum ē ſic refellere: vt iſtū moduꝫ quo nos j. Thi. 2.
ꝑ mediatoꝛē dei ⁊ hominū: hominē chꝛiſtum
Ieſum deus liberare dignatur: aſſeram⁹ bo
num ⁊ diuine congruum dignitati: verūeti-
am vt oſ̄dam⁹ nō aliū modū poſſibilē deo fu
iſſe cui⁹ ꝑtāti cūcta equalit̄ ſubiacēt. Sꝫ ſanā
de noſtre miſerie cōueniētioꝛē modū alium
nō fuiſſe: nec eſſe opoꝛtuiſſe. Quid enim tā

neceſſariū fuit ad erigendam ſpem noſtram
menteſq̄ mortaliū cōditione ipſius mortali-
tatis abiectas ab imortalitatis deſpatione li
berādas: q̄ vt demonſtrareť nob q̄tū nos ꝑ-
deret deus: q̄tūq̄ diligeret? Quid vero h⁹ rei
tanto iſto iudicio manifeſtius atq̄ ꝑclari⁹: q̄
vt dei filius imutabiliter bonus: in ſe manēs
qđ erat: ⁊ a nob ⁊ ꝓ nob accipiens qđ nō erat
preter ſue nature detrimentū nr̄m dignatus
eſt mire ꝯſortiū ꝑus ſine vllo malo ſuo merito
mala noſtra ꝑferret: ac ſi iam credētib⁹ q̄tum
nos diligat deus: ⁊ qđ deſpabam⁹ iam ſpanti-
bus dona in nos ſua ſine vllis bonis meritis
noſtris: imo ꝑcedentibus ⁊ malis meritis no
ſtris in debita largitate ꝯferret: q̄ ⁊ ea q̄ dicū
Gal·5· tur merita nr̄a dona ſunt eius· Ut eñ fides ꝑ
Rom·5· dilectionē operetur: caritas dei diffuſa eſt ī cor-
dibus noſtris ꝑ ſpm̄ſctm̄ q̄ dat⁹ eſt nob· Tūc
eſt aūt datus qñ eſt ieſus reſurrectione clari-
ficat⁹· Tūc eñ cū ſe miſſurū eſſe ꝓmiſit ⁊ mi-
Ioh·16 ſit: q̄ tūc ſicut de illo ſcriptū eſt ⁊ ante ꝑdictū
Eph·4· Aſcēdit in altū: captiuauit captiuitatē: dedit
dona hoibus· Hec dona ſunt merita nr̄a: qui
bus ad ſummū bonū imortalitatis ⁊ beatitu-
Rom·5· dinis ꝑuenimus· Cōmendat aūt inq̄t apl̄s ca-
ritatē ſuā ds in nobis: qm̄ cū adhuc peccato-
res eſſemus: xp̄us ꝓ nob mortuus eſt · Mul-
tomagis iuſtificati nūc in ſanguine ipi⁹: ſalui
erimus ab ira ꝑ ipm̄· Adhuc addit ⁊ dicit· Si
Ibidem· eñ cū inimici eſſemus recōciliati ſum⁹ deo ꝑ
mortem filij eius: multomagis recōciliati ſal
ui erimus in vita ipius· Quos peccatores di-
xit ꝑus: hos poſterius inimicos dei· ⁊ q̄s ꝑus
iuſtificatos in ſanguine ieſu xp̄i: eos poſteri⁹
recōciliatos ꝑ mortem filij dei· Et q̄s ꝑus ſal-
uos ab ira ꝑ ipm̄: eos poſtea ſaluos in vita ipi-
us· Nō ergo ante iſtam grām quoquo mō pec
catores: ſed in talibus peccatis fuimus vt ini
mici eſſemus dei· Supius aūt quidē apoſtol⁹
nos peccatores ⁊ inimicos dei duobus idēti-
dem noibus appellauit: vno velut mitiſſimo:
Rom·5· alio plane atrociſſimo dicēs· Si eñ xp̄us cum
infirmi eſſem⁹ adhuc iuxta tp̄s ꝓ impijs mor-
tuus eſt· Quos infirmos eoſdē impios nūcu
cupauit· Leue aliquid videtur infirmitas: ſꝫ
aliqñ talis eſt vt impietas nomineť· Niſi tñ in
firmitas eſſet medicū neceſſariū nō haberēt·
qui eſt hebraice ieſus: grece ſother· noſtra au
tem locutione ſaluator· Qđ verbū latina lin-
gua antea nō habebat ſꝫ habere poterat: ſicut
potuit qñ voluit· Hec aūt apl̄i ſnīa ꝑcedēs vbi
ait· Adhuc cum infirmi eſſemus iuxta temp⁹
Ubi·ſ· ꝓ impijs mortuus eſt: coheret his duabus ſe-
quentibus quarū in vna dixit peccatores: in
alia inimicos dei: tanq̄ illis ſingulis reddide-
rit ſingula· pctōres ad infirmos: inimicos dei
referens ad impios·

Qua ratione in ſanguine chriſti iuſtificen
tur credentes: ⁊ quō in hoc ſacramento toti⁹
trinitatis ſit operatio· Ca·XI

Ed quid ē iuſtificati in ſanguine ipſi
ſ us? Que vis eſt ſanguinis hui⁹ obſe
cro: vt in eo iuſtificenť credētes? Et
q̄d eſt recōciliati ꝑ mortē filij eius? Ita ne vero
cū iraſcereť nobis de⁹ pater: vidit mortē filij
ſui ꝓ nobis: ⁊ placat⁹ eſt nobis? Nūquid ḡ fili⁹
eius vſq̄ adeo nob iam placatus erat: vt ꝓ no
bis etiā dignareť mori: pater vero vſq̄ adeo ad
huc iraſcebať: vt niſi fili⁹ ꝓ nobis moreręť nō
placareť? Et q̄d eſt ꝙ alio loco idē ipſe doctor
gentiū· Quid inquit ḡ dicemus ad hec? Si de Roma·8
us ꝓ nobis: q̄s cōtra nos? Qui ꝓprio filio nō
pepcit: ſꝫ ꝓ nobis oībus tradidit illum· Quō
nō etiā cū illo oīa nob donauit? Nūquid niſi
iam placatus eſſet pater: ꝓprio filio nō ꝑcens
ꝓ nob cū traderet? Nōne videť hec illi velut
aduerſa eſſe ſententia? In illa moriť ꝓ nobis
filius: ⁊ recōciliať nobis pater per mortē eius
In hac aūt tanq̄ prior nos dilexerit pater: ipſe
ꝓpter nos filio nō pcit: ipſe ꝓ nobis eū tradit
ad mortem· Sed video ꝙ ⁊ antea pater dile-
xit nos: nō ſolū anteq̄ ꝓ nobis filius moreręť:
ſed anteq̄ conderet mundū: ipo teſte apoſto
lō qui dicit: Sicut elegit nos in ipſo ante mun Ephe·1
di conſtitutionē· Nec filius patre ſibi nō ꝑcen
te pro nobis velut inuitus eſt traditus: quia ⁊
de ipſo dictū eſt· Qui me dilexit ⁊ tradidit ſe-
ipſum pro me· Oīa ḡ ſimul ⁊ pater ⁊ filius et Gal·2
amborū ſpiritus pariter ⁊ cōcorditer opanť:
tamen iuſtificati ſumus in chriſti ſanguine: et
recōciliati ſumus deo ꝑ mortem filij eius· Et
quō id factū ſit: vt potero etiā hic q̄tū ſatis vi
debitur explicabo·

Quo merito homo traditus ſit diabolice
poteſtati· Ca·XII

Uadā iuſticia dei ī poteſtatē diaboli
q traditū eſt genus humanū: peccato
primi hominis in oēs vtriuſq̄ ſex⁹
cōmunione naſcētes originaliter tranſeunte
⁊ parētū primorū debito vniuerſos poſteros
obligante· Hec traditio prius in geneſi ſigni- Gen·3
ficata eſt: vbi cū ſerpenti dictū eſſet· Terram Ibidem
manducabis: homini dictū eſt· Terra es ⁊ in
terrā ibis· Eo qđ dictū eſt: in terrā ibis: mors
corpis prenūciata eſt: quia nec ipſā fuerat ex
perturus ſi ꝑmanſiſſet vt factus eſt rect⁹· Qđ
vero viuenti ait· Terra es: oſtendit totū hoīem Ubi·ſ
in deterius cōmutatum· Tale ē eñ terra es:

Gen̄.6. quale iſtud. Non pmanebit ſpūs meus in ho
minibus iſtis qm̄ caro ſunt. Tūc ḡ demōſtra
uit eū et traditū cui dictū fuerat terrā mādu
Eph.2. cabis. Aplus aūt aptius h̄ pdicat vbi dicit. Et
vos cū eſſetis mortui delictis ꝛ peccatis ve-
ſtris in quibus aliqn̄ ambulaſtis ſcdm̄ ſeculū
mūdi hu9 ſm pncipē ptātis aeris. ſpūs huius
qui nūc opatur in filijs diffidētie: in qb9 ꝛ nos
oēs aliqn̄ ꝯuerſati ſumus in deſiderijs carnis
noſtre: faciētes volūtatis carnis ꝛ affectionū
ꝛ eramus natura filij ire ſic ꝛ cereri. Filij diffi
dētie ſunt infideles ꝛ quis h̄ non eſt anq̄ꝫ fide
lis fiat. Quocirca oēs hoies ab origine ſb̄ pn
cipe ſunt poteſtatis aeris: qui opat̄ i filijs dif
fidentie. Et qd̄ dixi ab origine: h̄ eſt qd̄ dicit a
poſtolus natura ꝛ ſe fuiſſe ꝛ ſicut ceteros. na-
tura ſcꝫ vt eſt deprauata pctō: nō vt recta cre
ata eſt ab initio. Modus aūt iſte q̄ traditus ē
hō in diaboli ptāte: nō ita debet intelligi: tāq̄ꝫ
hoc deus fecerit aut fieri iuſſerit ſ; q̄ tm̄ pmi-
ſerit: iuſte tn̄. Illo em̄ deſerēte peccantē: pcti
auctor ilico inuaſit. Nec ita ſane de9 deſeruit
creturā ſuā vt nō ſe illi exhiberet deū crean-
tem ꝛ viuificantē: ꝛ inter penalia mala etiam
bona malis multa pſtantē. Nō em̄ ꝯtinuit in
Ps.76 ira ſua miſerationes ſuas: nec hoiem a lege
ſue ptātis amiſit: qn̄ in diaboli ptāte eſſe pmi-
ſit. qꝛ nec ipe diabolus a ptāte oipotentis alie
nus eſt: ſic neq̄ꝫ a bonitate. Naꝫ ꝛ maligni an
geli vn̄ malicūq̄ꝫ ſbſiſterēt vita: niſi p eū q̄ vi-
uificat oia: Si ḡ ꝯmiſſio peccatoꝝ p iram dei
iuſtā hoiem ſubdidit diabolo: pfecto remiſ-
ſio peccatoꝝ p recōciliatiōem dei benignam
eruit hominem a diabolo

De cōſilio dei quo ei placuit vt ptās diabo
li nō potētia: ſed iuſticia vinceret̄. Ca. XIII

n Non aūt diabolus potentia dei ſed iu
ſticia ſupandus fuit. Nā q̄d oipoten
te potentius. Aut cui9 creature po-
teſtas: ptāti creatoris ꝯpari pōt. Sed cū dia-
bolus vicio pūerſitatis ſue factus ſit amator
potentie ꝛ deſertor oppugnatorq̄ꝫ iuſticie. ſic
enim ꝛ homines eum tantomagis imitantur
q̄tomagis neglecta vel etiam peroſa iuſticia
potētie ſtudent: eiuſq̄ꝫ vel adeptione letātur
vel inflammantur cupiditate: placuit deo: vt
ppter eruēdū homines de diaboli poteſtate
nō potentia diabolus ſed iuſticia vinceretur.
atq̄ꝫ ita ꝛ homines imitantes xp̄m: iuſticia q̄-
rerent diabolum vincere nō potentia. Nō q̄
potentia quaſi mali aliquid fugienda ſit: ſed
ordo ſeruandus eſt quo prior eſt iuſticia. Nā
quanta potentia poteſt eſſe mortalium. Te-
neant ergo mortales iuſticiam: potentia im-
mortalibus debetur. Cui comparata quan-
talibet eorum hominum qui potentes vocā
tur in terra: ridicula infirmitas inuenitur: et
ibi foditur peccatori fouea: vbi videntur ma
li plurimū poſſe. Cantat autem iuſtus ꝛ dicit
Beatus hō quem tu erudieris dn̄e: ꝛ de lege Ps.93.
tua docueris eum. Ut mitiges ei a dieb9 ma
lignis: dōec fodiat̄ peccatori fouea. Quoniā
non repellet dn̄s plebeꝫ ſuam: ꝛ hereditatē
ſuam non derelinquet. Quoadusq̄ꝫ iuſticia
cōuertatur in iudicium: ꝛ qui habēt eā oēs re Ubi.ſ.
cto ſunt corde. Hoc ḡ tempe quo differt̄ potē
tia populi dei: non repellet dn̄s plebem ſuaꝫ
ꝛ hereditatem ſuam non derelinquet: quan
talibet acerba ꝛ indigna ipſa humilis atq̄ꝫ in
firma patiat̄: quoadusq̄ꝫ iuſticia quā nunc ha Ubi.ſ.
bet infirmitas piorum: conuertat̄ in iudiciuꝫ
hoc eſt iudicandi accipiat poteſtatem. Qd̄ iu
ſtis in fine ſeruatur. cum precedentem iuſti-
ciam ordine ſuo fuerit potentia ſubſecuta. po
tentia quippe adiuncta iuſticie. vel iuſticia ac
cedente potentie: iudiciariā poteſtatē facit.
ptinet aūt iuſticia ad voluntatē bonā. Unn̄ di
ctū eſt ab angelis nato chriſto: Gloria i excel
ſis deo: ꝛ in terra pax hoibus bone voluntat̄ Luc c.2.
Potentia vero ſequi debet iuſticiā: non prei
re. Ideo ꝛ in rebus ſcdis ponit̄. i. pſperis. Se
cunde aūt a ſequēdo ſunt dicte. Cum em̄ bea
tum faciant: ſicut ſupius diſputauimus: due
res bene velle: ꝛ poſſe q̄ velis: nō debet eſſe
illa peruerſitas: que in eadeꝫ diſputatiōe no-
tata eſt vt ex duabus rebus que faciunt bea-
tum poſſe quod velit homo eligat. ꝛ velle q̄
oportet: negligat. cum prius debeat habere
voluntatem bonam: magnā vero poſtea po-
teſtatē. Bona porro voluntas purganda eſt
a vitijs a quibus ſi vincit̄ homo: ad hoc vinci
tur vt male velit: ꝛ bona iam voluntas eius
quō erit? Optandū eſt itaq̄ꝫ vt poteſtas nūc
detur. ſed cōtra vicia: ppter que vincēda po
tentes nolunt eſſe hoies: ꝛ volunt ppter vin
cendos homīes. Ut quid hoc. niſi vt vere vi
cti falſo vincant. ne ſint veritate ſed opinio-
ne victores. velit homo prudens eſſe: velit
fortis velit tempans: velit iuſt9 atq̄ꝫ vt hec ve
racit̄ poſſit. potentiā plane optet atq̄ꝫ appetat
vt potens ſit in ſeipo: ꝛ miro mō aduerſus ſe
ipm̄ p ſeipo. Cetera vero que bene vult: ꝛ tn̄
nō poteſt. ſicut ē immortalitas: ꝛ vera ac ple-
na felicitas deſiderare non ceſſet ꝛ patienter
expectet.

De omnium debito per nihil debentem
chriſto ſoluto.

Capitulum. XIIII.

Qe eſt igitur iuſticia qua victus ē di
abolus? Que: niſi iuſticia ieſu xp̄i? ꝛ
quō victus eſt· q꞉ cū in eo nihil mor
te dignū inueniret: occidit eū tñ· Et vtiq꞉ iu-
ſtū eſt vt debitores q̄s tenebat liberi dimittā-
tur in eū credētes quē ſine vllo debito occidit
h̄ eſt q᷑ iuſtificari dicimus in xp̄i ſanguine· ſic
quippe in remiſſionē pctōꝝ nr̄oꝝ innocēs ſan
guis ille effuſus eſt· Vñ ſe dicit in pſalmis: in
Ps̄·87· mortuis liber· Solus em̄ a debito mortis: li-
ber eſt mortuꝰ· Hinc ꝛ in alio pſalmo dic̄· que
Ps̄·68· nō rapui tūc exoluebā̄t· rapinā volēs intelli-
gi pctm̄: q꞉ vſurpatū eſt ꝯtra licitū· Vñ ꝑ os
etiā carnis ſue ſicut in euāgelio legitur dicit·
Joh·14· Et ecce venit pͥnceps mūdi hꝰ: ꝛ in me nihil i
ueniet· i· nullū peccatū· ſ; vt ſciant oēs inquit
q꞉ volūtatē pr̄is mei facio: ſurgite eamꝰ hinc
Et ꝑgit inde ad paſſionē vt ꝓ debitoribꝰ nob̄
qḋ ipe nō debebat exolueret· Nunq̄d iſto iu-
re equiſſimo diabolus vinceret̄: ſi potētia cri-
ſtus cū illo agere nō iuſticia voluiſſet ſed poſt
poſuit qḋ potuit vt pͥus ageret qḋ oportuit· iō
aūt illū eſſe opus erat ꝛ hoīem ꝛ deū· Niſi em̄
hō eſſet nō poterat occidi· Niſi ꝛ deus eſſ; nō
crederet̄ noluiſſe qḋ potuit ſ; non potuiſſe qḋ
voluit· Nec ab eo iuſticiā potētie prelatam fu
iſſe: ſed ei defuiſſe potētiam putaremꝰ. Nunc
vero hūana ꝓ nob̄ paſſus eſt· q꞉ hō erat: ſed ſi
voluiſſet etiā h̄ non pati potuiſſet· q꞉ deꝰ erat
Ideo gratior facta eſt in hūilitate iuſticia· q̄a
poſſet ſi noluiſſet hūilitatē nō ꝑpeti tāta in di-
uinitate potētia: ac ſic a moriēte tam potente
nobis mortalibꝰ īpotentibꝰ ꝛ cōmēdata eſt iu
ſticia ꝛ ꝓmiſſa potētia· Hoꝝ em̄ duoꝝ vnū fe-
cit moriēdo: alteꝝ reſurgēdo· Quid em̄ iuſtiꝰ
q̄ vſq꞉ ad mortē crucis ꝓ iuſticia ꝑuenire· Et
q̄d potētius q̄ reſurgere a mortuis: ꝛ in celū
cū ipa carne in q̄ eſt occiſꝰ aſcēdē? Et iuſticia
ḡ pͥus: ꝛ potētia poſtea diabolū vicit· Juſticia
ſcȝ q꞉ nullū pctm̄ habuit: ꝛ ab illo iniuſtiſſime
eſt occiſus· potētia xͦo: q꞉ reuixit mortuꝰ: nun
q̄ poſtea moriturꝰ· Sȝ potētia diabolū viciſſȝ
ēt ſi ab illo ñ potuiſſȝ occidi q̄uis maior͡ ſit po
tētie ēt ipam mortē vincē reſurgēdo q̄ vitare
viuēdo· Sȝ aliḋ ē ꝓpͥ qḋ iuſtificamur ī xp̄i ſā-
guie: cū ꝑ remiſſionē pctōꝝ eruimur a diabo-
li poteſtate: h̄ ad id ꝑtinet qḋ a xp̄o iuſticia di-
abolus vincit̄ nō potētia· Ex infirmitate q̄p-
pe quā ſuſcepit in carne mortali: nō ex īmor-
tali potētia crucifixus eſt xp̄s: de q̄ tñ infirmi-
1·Cor·1 tate ait apl̄us· Qḋ infirmū ē dei: fortiꝰ ē hoībꝰ

In q̄ ſit diabolꝰ victꝰ a xp̄o· Ca·XV

Non ē itaq꞉ difficile videre diabolum
victū: qñ qui ab illo occiſus eſt reſur
rexit· Illud eſt maius ꝛ ad intelligendū ꝓfun
dius: videre diabolū victū qñ ſibi viciſſe vide
bat̄· i· qñ xp̄us occiſus eſt· Tūc em̄ ſanguis il-
le qm̄ eius erat qui nullū habuit oīno pecca-
tū ad remiſſionē noſtroꝝ fuſus eſt peccatoꝝ:
vt q꞉ eos diabolus merito tenebat: quos pec
cati reos cōditione mortis obſtrinxit: hos ꝑ
eum merito dimitteret quē nullius peccati re
um īmerito pena mortis affecit· hac iuſticia vi
ctus ꝛ hoc vinculo vinctꝰ eſt fortis vt vaſa eiꝰ
eriperent̄: que apud eū cū ipo ꝛ angelis eius
fuerūt vaſa ire: ꝛ in vaſa miſericordie verterē-
tur· Hec quippe xͣba ipius dn̄i noſtri ieſu chri-
ſti de celo ad ſe facta cū primū vocatus ē: nar-
rat apl̄us Paulus· Nam inter cetera q̄ audi-
uit etiā hoc ſibi dictū loquit̄· Ad h̄ em̄ tibi ap
parui vt cōſtituā te miniſtrū ꝛ teſtem eoꝝ q̄ a
me vides: quibus etiā ꝓ eo tibi liberans te de
pp̄lo ꝛ de gentibus in quas ego mitto te ape-
rire oculos cecoꝝ: vt auertant̄ a tenebris ꝛ a
poteſtate ſathane ad deū: vt accipiant remiſ-
ſionem peccatorum ꝛ ſortem que in ſanctis:
ꝛ fidem que in me eſt· Unde ꝛ exhortans idē
apl̄us credentes: ꝛ ad gratiarū actiōem deo Col·1·
patri: qui eruit nos inquit de poteſtate tene-
brarum: ꝛ tranſtulit in regnū filij caritat͡ ſue:
in quo habemus redemptiōem in remiſſionē
peccatorum· In hac redemptione tanq꞉ pre-
cium ꝓ nobis datꝰ eſt ſanguis chriſti: quo ac-
cepto diabolus non ditatus eſt ſed ligatus vt
nos ab eius nexibus ſolueremur· Nec quen-
q̄ ſecum eorum quos chriſtus ab omni debi-
to liber indebite fuſo ſuo ſanguine redemiſſȝ
peccatoꝝ retibus inuolutum traberet ad ſe-
cunde ac ſempiterne mortis exitium: ſed ha-
ctenus morerentur ad chriſti gratiam ꝑtinen
tes: precogniti ꝛ predeſtinati ꝛ electi ante cō
ſtitutiōem mundi: quatenus ꝓ illis ipſe mor- 1·Pe·1·
tuus eſt chriſtus: carnis tantum morte nō ſpi
ritus·

Ad quam vtilitatem fidelium renatorum
mala que per originale peccatum ſunt cōtra-
cta: conuerſa ſint· Capitulum·XVI.

Quamuis enim ꝛ ipa mors carnis de
peccato primi hominis originaliter
venerit: tamē bonus eius vſus glo-
rioſiſſimos martyres fecit· Et ideo non ſolū
ipſa: ſed omnia ſeculi huius mala dolores: la-
boreſq꞉ hominū q̄q̄ de peccatorum: ꝛ maxīe
de peccati originalis meritis veniant: vñ fa-
cta eſt ꝛ ipa vita vinculo mortis obſtricta: ta-
men ꝛ remiſſis peccatis remanere debuerūt:
cum quibus homo pro veritate certaret: et
vnde exerceretur virtus fidelium: vt nouus

homo ꝑ teſtamentum nouum: inter mala hu
ius ſeculi nouo ſeculo ꝑpetetur miſeriā quā
meruit vita iſta damnata ſapienter tolerans
⁊ q̄ finietur prudenter gratulans. beatitudi-
nē vero quā liberata vita futura ſine fine ha-
bitura eſt fideliter ⁊ patiēter expectans. Dia
bolus eñi a dominatu ⁊ a cordibus fideliū fo-
ras miſſus: in quoꝝ damnatione atq; infideli
tate: licet dānatus etiā ipe regnabat tantum
ꝓ conditione mortalitatis huiꝰ aduerſari ſi-
nit: q̄ntum eis expedire nouit. De quo ſacre
j. Cor. 10 littere ꝑſonant ꝑ os apl'icum. Fidelis deꝰ qui
non ꝑmittit vos tēptari ſupra id qđ poteſtis.
ſed faciet cum tēptatione exitum vt poſſitiſ ſu
ſtinere. Proſunt aūt iſta mala q̄ fideles pie ꝑ
ferunt vel ad emendanda peccata: vel ad ex
ercendā ꝓbandamq; iuſticiam. vel ad demō
ſtrandā vite huius miſeriā vt illa vbi erit be
atitudo vera atq; ꝑpetua ⁊ deſideret arden-
tius ⁊ inſtantius inquirat. Sep circa eos iſta
Roma. 8 ſeruant: de q̄bus apl'us dicit. Scimus q̄m di-
ligentibus deum omnia cooperātur in bonū
his qui ſcđm ꝓpoſitū vocati ſunt ſancti. Nā
quos ante preſciuit ⁊ predeſtinauit ꝯformes
fieri imaginis filij ſui vt ſit ipſe primogenitus
in multis fratribus. Quos autem predeſtina
uit illos ⁊ vocauit. ⁊ quos vocauit. illos ⁊ iu-
ſtificauit. Quos autem iuſtificauit ipos ⁊ glo
rificauit. Hoꝝ p̄deſtinatoꝝ nemo cum diabo-
lo peribit nemo vſq; ad mortē ſb diaboli pote
ſtate remāebit. Deīde ſequit qđ iā ſupra cō-
Ibidem. memoraui. Quid ergo dicemꝰ ad hec? Si deꝰ
ꝓ nobis: quis contra nos? Qui filio ſuo pro-
prio non pepcit: ſed pro nobis omnibus tra-
didit illum. Quomodo non ⁊ cum illo omīa
nobis donauit. Cur ergo non fieret mors xp̄i
immo cur non p̄termiſſis alijs innumerabili-
busmodis quibꝰ ad nos liberandos vti poſ-
ſet oīpotens: ipa potiſſimū eligeret vt fieret:
vbi nec de diuinitate eius aliquid iminutum
eſt aut mutatū. ⁊ de humanitate ſuſcepta tm̄
beneficij collatū eſt hoībus: vt a dei filio ſem
piterno eodemq; hoīs filio mors tpalis inde
bita redderetur qua eos a ſempiterna morte
debita liberaret: peccata noſtra diabolus te-
nebat ⁊ per illa nos merito figebat in morte.
Dimiſit ea ille qui ſua non habebat: ⁊ ab illo
immerito eſt perductus ad mortem. Tantū
valuit ſanguis ille vt neminem chriſto indu-
tum in eterna morte debita detinere debue-
rit: qui chriſtum morte indebita: vel ad tpus
Rom. 5. occidit. Commendat ergo caritatē ſuā deus
in nobis: q̄m cum adhuc peccatores eſſemus
chriſtus pro nobis mortuus eſt. Multo magiſ
iuſtificati nunc in ſanguine ipiu s: ſalui erimꝰ
ab ira per ipſum. Juſtificati inquit in ſangui-
ne ipius. Juſtificate plane in eo q̄ a peccatis
omnibus liberati. liberati autem a peccatiſ oī
bus: quoniā pro nobis eſt dei filius qui nullū
habebat occiſus. Salui ergo erimus ab ira ꝑ
ipſum: ab ira vtiq; dei que nihil eſt aliud q̄ iu
ſta vindicta. Non eñi ſicut hominis animi ꝑ-
turbatio eſt ira dei: Sed illius ira eſt cui dicit
alio loco ſancta ſcriptura. Tu autem domine Sap. 12.
virtutum cū tranquillitate iudicas. Si ergo
iuſta diuina vindicta tale nomen accepit eti
am reconcilatio dei que recte intelligitur ni-
ſi cū talis ira finitur Nec inimici eramus deo
niſi quemadmodū iuſticie ſunt inimica pec-
cata: quibus remiſſis tales inimicicie finiunt
⁊ reconciliant deo quos ipe iuſtificat. Quos
tamen etiā inimicos vtiq; dilexit: q̄ñ quidem Rom. 8.
proprio filio ſuo non pepercit: ſed pro nobis
omnibus cum adhuc inimici eſſemus tradi-
dit eum. Recte ergo apoſtolus ſecutus adiū-
xit. Si eñi cū inimici eſſemus reconciliati ſu- Ibidē. 5.
mus deo per mortē filij eius ꝑ quam facta eſt
illa remiſſio peccatoꝝ: multomagis reconci-
liati ſalui erimus in vita ipius. In vita ſalui q̄
per mortem reconciliati Quis enim dubitat
daturū amicis vitam ſuam ꝓ quibus inimiciſ
dedit mortem ſuam. Non ſolū autem inquit.
ſed ⁊ gloriamur in deo ꝑ dñm noſtrum ieſum
xp̄m per quem nūc recōciliatiōem accepimꝰ.
Non ſolum ait: ſalui erimus: ſ; ⁊ gloriamur.
Nec in nob ſ; in deo: nec ꝑ nos ſ; ꝑ dñz nr̄z ihm
xp̄m per quem nūc recōciliatiōem accepimꝰ.
ſecundū ea que ſuperius diſputata ſunt. De
inde ſubiungit apl'us. Propter hoc ſicut per Ibidem.
vnum hominem peccatū in hunc mundū in
trauit: ⁊ ꝑ peccatum mors: ⁊ ita in omnes ho
mines mors ꝑtranſijt in quo omnes peccaue
runt ⁊c. In quibus prolixiꝰ de duobus homi
nibus diſputat: vno eodem p̄mo adam ꝑ cuiꝰ
peccatum in mortem tanq̄ hereditarijs ma
lis poſteri eius obligati ſumus. altero autē ſe
cundo adam: qui non homo tantum: ſed etiā
deus ē: quo ꝓ nobis ſoluente quod non debe
bat a debitis ⁊ paternis ⁊ proprijs liberati ſu
mus. Proinde quoniam propter vnum illū
tenebat diabolus omnes ꝑ eius vitiatā car
nalem concupiſcentiam generatos: iuſtū eſt
vt propter hunc vnum dimittat omnes ꝑ ipſi
us immaculatam gratiā ſpiritalem regene
ratos.

De his que per incarnationē chriſti ſunt
collata credentibus. Capi. XVII

Sunt ⁊ alia multa que in chriſti incar
natione que ſuperbis diſplicent: ſa
lubriter intuenda atq; cogitāda ſūt

Quorum eſt vnum quod demonſtratum eſt homini: quem locum haberet in rebus quas condidit deus: quando quidem ſic deo coniū gi potuit humana natura: vt ex duabus ſub-ſtantijs fieret vna pſona ac p hoc iam ex trib⁹ ſcʒ deo anima et carne. vt ſuperbi illi maligni ſpiritus qui ſe ad decipiendum quaſi ad adiu uandum medios interponūt: non ideo ſe au deant homini preponere. quia non habēt car nem ⁊ maxime quia ⁊ mori in eadem carne di gnatus eſt filius dei: ne ideo illi tanq̄ꝫ deos ſe coli pſuadeant. quia videntur eſſe immorta-les. Deinde vt gratia dei in nobis ſine vllis pcedentibus meritis in homine chriſto com-mendaretur. qꝛ nec ipſe vt tanta vnitate deo vero ꝯiunctus vna cum illo perſona. i. ipe ho mo aſſumptus: mox vt homo etiam deus fili⁹ dei fieret vllis eſt pcedentibus meritis aſſecu tus. Sed ex quo eſſe hō cepit eſſe: ex illo eſt ⁊
Joh. i. deus vnde dictū eſt: Verbū caro factum eſt. Etiam illud eſt vt ſupbia hominis que maxīe impedimento eſt. ne inhereatur deo p tantā dei humilitatem redargui poſſet atq̄ꝫ ſanari. Diſcatq̄ꝫ homo q̄ꝫ longe receſſerit a deo: ⁊ qd illi valeat ad medicinalem dolorem quando p talem mediatorem redit qui hoībus ⁊ deus diuinitate ſubuenit: ⁊ homo infirmitate con-uenit. Quod autem maius obedientie nobis pberetur exemplum qui p inobedientiam pe
Phil. 2. rieramus: q̄ꝫ deo patri deus filius obediēs vſ q̄ꝫ ad mortem crucis. Nō premiū tante obe-dientie vbi oſtenderetur meli⁹ q̄ꝫ in carne tā-ti mediatoris que ad vitaʒ reſurrexit eternā. Pertinebat etiam ad iuſticiam bonitatemq̄ꝫ creatoris: vt p eandem rationalem creaturā ſuparetur diabolus quā ſe ſuperaſſe gaude-bat: ⁊ de ipſo genere venientem qd gen⁹ ori-gine viciata: p vnum tenebat vniūſum.

De natiuitate domini ex maria virgine et ſpiritu ſancto. Capi. XVIII

Poterat eñ vtiq̄ꝫ deus hoīem aliun
i. Thi. 2. de ſuſcipere i quo eſſet mediator dei et hominū: non de genere illi⁹ adaʒ qui peccato ſuo genus obligauit humanum. ſicut ipm quem pmum creauit non de gene-re creauit alicuius. Poterat ergo vel ſic: vel alio quo vellet modo creare vnuʒ alium quo vinceretur victor prioris. ſed melius iudica-uit vt de ipo qd victum fuerat genere aſſume re hoīem deus: per quē generis humani vin-ceret inimicum. Et tamen ex virgine cui⁹ cō ceptum ſpiritus: non caro: fides: non libido p uenit. Nec interfuit carnis cōcupiſcentia per quam ſeminantur ⁊ concipiūtur ceteri: q̄ tra hunt originale peccatū: ſed ea penitus remo tiſſima credendo: non cōcūbendo ſancta ē fe cūdata virginitas: vt illud quod naſcebatur ex propagine primi hominis tantummō ge-neris non etiam criminis originem duceret. Naſcebatur nanq̄ꝫ non tranſgreſſionis cōta-gione vitiata natura: ſed omnium talium vi-ciorum ſola medicina. Naſcebatur inquā ho-mo nullum habens: nullum habiturus omni no peccatum: per quem renaſcerentur liberā di a peccato qui naſci non poſſunt ſine pecca-to. Quis eñ carnali concupiſcentia que inē genitalib⁹ membris bene vtatur caſtitas con iugalis. habet tamen motus non voluntari-os quibus oſtendit vel nullam ſe in paradiſo ante peccatū eſſe potuiſſe: vel non talem fuiſ ſe ſi fuit: vt aliquādo reſiſteret volūtati. Nūc Ro. 7.
autem illam talem eſſe ſentimus vt repugnās legi mentis: etiam ſi nulla eſt cauſa generan-di: ſtimulos ingerat coeundi: vt ſi ei ceditur: peccando ſatietur: ſi non ceditur diſſentiēdo frenet. Que duo aliena fuiſſe a paradiſo an-te peccatum: dubitare quis poſſit. Nam neq̄ꝫ illa honeſtas faciebat aliquid indecorꝫ: nec il la felicitas patiebatur aliqd impacatū Opor tebat itaq̄ꝫ vt iſta carnalis cōcupiſcentia nul-la ibi eſſet oīno: quādo ꝯcupiebatur virginis partus in quo nihil dignū morte fuerat inuē-turus: ⁊ eūm tamen occiſur⁹ auctor mortis: auctoris vite morte vincendus. Victor pmi adam ⁊ tenens genus humanū victus a ſecū do adam ⁊ amittens genus xpianū: liberatū ex humano genere ab humano crimine: p eū qui nō erat in crimine q̄uis eſſet ex genere vt deceptor ille ab eo vincereť genere qō vince-rat crimine. Et hoc ita geſtum eſt vt hō non 2. Cor. io
extollatur: ſed qui gloriatur in dño glorietur Qui eñ victus eſt: homo tm̄ erat. ⁊ iō victus eſt: qꝛ ſupbe deus eſſe cupiebat. Qui auteʒ vi cit ⁊ homo erat ⁊ deus. ⁊ ideo ſic vicit nat⁹ ex virgine. qꝛ deus humiliter non quō alios ſan ctos regebat illū hominem: ſed gerebat. Hec tanta dei dona ⁊ ſi q̄ alia ſunt que de hac re no bis ⁊ querere nūc ⁊ diſſerere longū eſt: niſi verbū caro fieret: nulla eſſent.

Qꝫ verbum caro factum eſt qō eſt chriſtus Ieſus ⁊ ſapientie theſauros in ſe habeat ⁊ ſci entie. Capitulum. XIX

Ec aūt omnia q̄ p nobis verbū caro Joh. i.
factū tempaliter ⁊ localiter fecit ⁊ p-tulit ſcðm diſtinctiōem quā demon-ſtrare ſuſcepimus: ad ſciam ptinet nō ad ſapi entiam. Qꝫ aūt verbū eſt ſine tempe: ſine lo-co: eſt patri coeternū ⁊ vbiq̄ꝫ totum: de quo ſi

quiſꝫ poteſt q̄tum poteſt veracẽ ꝓferre ſer-
Joh.j. monem: ſermo ille erit ſapiẽtie: ac ꝑ h̓. Ver-
bum caro factū qđ eſt xp̄us ieſus: ⁊ ſapientie
theſauros habet ⁊ ſcientie. Nam ſcribẽs apo
Colo.2 ſtolus ad colloſſenſes: Volo em̄ vos ſcire in-
quit q̄tū certamen habeā ꝓ vob: ⁊ ꝓ his q̄ ſt
laodicie ⁊ quicūꝫ non viderunt faciē meam
in carne: vt cōſulentur corda eoꝝ: copulati in
caritate ⁊ in omnibus diuitijs plenitudinis in
tellectus ad cognoſcendū myſteriū dei: qđ ē
xp̄us Jeſus in quo ſunt oēs theſauri ſapiẽtie
⁊ ſcientie dei abſconditi. Quatenus nouerat
apl̄us theſauros iſtos: q̄tum eoꝝ penetraue
rat ⁊ in eis ad q̄nta ꝑuenerat. quis poteſt noſ
ſe: Ego tn̄ ſcđm id qđ ſcriptum eſt. Unicuiꝫ
j.Coꝝ.j2 aūt noſtrū dat̃ manifeſtatio ſpūs ad vtilitatē
alij quidē datur ꝑ ſpm̄ ſermo ſapiẽtie: alij ſer-
mo ſcientie ſcđm eundē ſpiritū: ſi ita inter ſe
diſtant hec duo vt ſapiẽtia diuinis: ſciẽtia hu-
manis attributa ſit rebus: vtrūꝫ agnoſco in
Joh.j. xp̄o ⁊ mecū oēs eius fideles. Et cū lego: v̾bū
caro factū eſt ⁊ habitauit in nobis: in verbo i
telligo verbū dei filiū in carne agnoſco verū
filiū hoīs filiū: ⁊ vtrūꝫ ſimul in vna ꝑſona dei
⁊ hominis ineffabili gratie largitate ꝯiūctū.
Ibidem. Propter qđ ſequit̃ ⁊ dicit. Et vidimus gl̄am
eius: gl̄am quaſi vnigeniti a patre plenū gra
tie ⁊ veritatis. Si grām referamus ad ſcienti
am: veritatē ad ſapientiā: puto nos ab illa du
arum iſtaꝝ rerū diſtinctione quā ꝯmendaui-
mus nō abhorrere. In rebus em̄ ꝑ tempꝰ or-
tis: illa ſumma gratia eſt q̄ hō in vnitate ꝑſo-
ne ꝯiūctus eſt deo: in rebus vero eternis ſum
ma veritas recte tribuit̃ dei v̾bo. Qui vero idē
ip̄e vnigenitus a patre plenus grē ⁊ veritatis.
id actū eſt vt idē ip̄e ſit in rebus ꝓ nobis tem
poraliter geſtis cui ꝑ eandē fidē mūdamur vt
eum ſtabiliter ꝯtemplemur in rebus eternis
Rom.j. Illi aūt p̄cipui gentiū philoſophi qui inuiſibi-
lia dei ꝑ ea que facta ſunt intellecta ꝯſpicere
potuerūt: tn̄ q2 ſine mediatore. i. ſine homine
xp̄o philoſophati ſunt: quē nec venturū ꝓphe
tis: nec veniſſe apl̄is crediderūt. veritatē de-
tinuerūt (ſicut de illis dictū eſt) in iniquitate.
Nō potuerūt em̄ in his rerū infimis conſtitu
ti: niſi querere aliqua media ꝑ que ad illa q̄ i-
tellexerūt ſublimia ꝑuenirēt: atꝫ ita in dece-
ptores demones inciderūt ꝑ quos factum ē:
Ibidem. vt immutarēt gl̄am incorruptibilis dei in ſil̓i-
tudinem imaginis corruptibilis hoīs ⁊ volu-
crum ⁊ quadrupedū ⁊ ſerpentiū. In talibus
em̄ formis etiā idola inſtituerūt ſiue coluerūt
Scientia ergo noſtra xp̄us eſt: ſapiā q̄ꝫ noſtra
idem xp̄us eſt. Ip̄e nobis fidem de rebus t̄pa
libus inſerit: ip̄e de ſempiternis exhibet veri-
tatem: ꝑ ip̄m ꝑgimus ad ip̄m: tendimꝰ ꝑ ſcien
tiam ad ſapientiam: ab vno tamen eodemꝫ Colo.2.
xp̄o nō recedemꝰ in quo ſunt omnes theſau-
ri ſapientie ⁊ ſcientie abſconditi. Sed nūc de
ſcientia loquimur: poſt de ſapiẽtia q̄tum ip̄e
donauerit locuturi. Nec iſta duo ſic accipia-
mus quaſi nō liceat dicere: vel iſtam ſapientiā
que in rebus humanis eſt: vel illam ſciā3 que
in diuinis: loquendi em̄ latiore cōſuetudine:
vtraꝫ ſapiẽtia: vtraꝫ ſcientia dici pōt. Nul-
lo mō tamen ſcriptū eſſet apud apl̄m. Alij da j.Coꝝ.j2
tur ſermo ſapientie: alij ſermo ſcientie: niſi et
ꝓprie ſingulis noībus hec ſingula vocarētur
de quoꝝ diſtinctione nunc agimus.

Neminem poſſe ſine fide ad veram beati-
tudinem ꝑuenire: Capitulū.XX

Am itaꝫ videamus quid ſermo iſte
i ꝓlixus effecerit qđ collegerit quo ꝑ-
uenerit. Beatos eſſe ſe velle omniū
hoīm eſt: nec tamen omniū eſt fides: qua cor 2.Teſ.3.
mūdante ad beatitudinem ꝑuenit̃. Ita fit vt Act.j5.
ꝑ iſtam quā non omnes volūt ad illam tendē
dum ſit quā nemo poſſit eſſe qui nolit. Btōs
eſſe ſe velle omnes in corde ſuo vidēt: tanta-
ꝫ eſt in hac re nature hūane ꝯſpiratio: vt nō
fallatur hō qui hoc ex animo ſuo de aīo conij
cit alieno. Deniꝫ omnes id velle nos noui-
mus. Multi vero imortales ſe eſſe poſſe de-
ſperāt: cū id qđ oēs volūt: id eſt beatos nullꝰ
aliter poſſit. volunt tn̄ etiā immortales eſſe ſi
poſſent: ſed nō credēdo qđ poſſint: non ita vi-
uunt vt poſſint. Neceſſaria ē ergo fides vt be
atitudinē cōſequamur: oībus humane natu-
re bonis. i. ⁊ animi ⁊ corpis. Hanc aūt fide3 in Rom.6.
xp̄o eſſe diffinitā: qui i carne reſurrexit a mor
tuis: non moriturus viterius: nec niſi ꝑ illum
queꝫ liberari a diaboli dn̄atu ꝑ remiſſionem
peccatoꝝ. In cuius diaboli ꝑtibus neceſſe eſt
miſeram eſſe vitam: eandemꝫ ꝑpetua3: que
mors eſt potius dicēda q̄ vita: eade3 fides ha
bet. De qua ⁊ in hoc libro ſicut potui ꝓ ſpacio
t̄pis diſputaui: cum iam ⁊ in quarto libro huiꝰ
opis multa de hac re dixerim: ſed ibi ꝓpter a-
liud hic ꝓpter aliud. Ibi ſc3 vt oſtenderem: Gal.4
cur et quomodo xp̄us in plenitudine tempo-
ris a patre ſit miſſus: ꝓpter eos qui dicunt eū
qui miſit: ⁊ eum qui miſſus eſt equales natu-
ra eſſe non poſſe. Hic autem ad diſtinguen-
dam actiuam ſcientiam a cōtemplatiua ſapi-
entia: placuit quippe velut gradatim aſcēden
tibus in vtraꝫ requirere apud interiorē ho-
minem quandam ſui cuiuſꝫ generis trinita
tem: ſicut prius apud exteriorem queſiuimꝰ.

vt ad illam trinitatem que deus eſt: ꝑ noſtro
modulo: ſi tamen vel hoc poſſumus ſalteꝫ in
i. Cor. 13 enigmate ⁊ per ſpeculum contuendam exer=
citatiore in his inferioribus rebus mente ve
niamus. Huius igitur verba fidei quiſquis ĩ
ſolis vocibus memorie cõmendauerit neſci=
ens quid ſignificent: ſicut ſolent qui grece ne
ſciunt greca verba tenere memoriter: vel la=
tina ſimiliter: vel cuiuſqꝫ alterius lingue qui
eius ignari ſunt. Nonne habent quandam in
ſuo animo trinitatem. qꝛ ⁊ in memoria ſunt il
li verboꝝ ſoni: etiam qñ inde non cogitat ⁊ in
de formatur acies recordatiõis eius quando
de his cogitat: ⁊ voluntas recordantis atqꝫ co
gitantis vtrũqꝫ coniũgit: Nullo modo tamẽ
diximus iſtum cũ hoc agit ſm trinitatem in
terioris hominis agere: ſed potius exterio=
ris: qꝛ id ſolum meminit ⁊ quãdo vult: qꝫtum
vult intuetur: quod ad ſenſum corporis per=
tinet qui vocatur auditus: nec aliud qꝫ corpo
ralium rerũ: id eſt ſonoꝝ: tali cogitatiõe ima=
gines verſat. Si autẽ qd verba illa ſignificãt
teneat ⁊ recolat: iam quidẽ aliquid interior̃
hominis agit: ſed nondũ dicendus vel putan
dus eſt viuere ſm interioris hominis trinita
tem: ſi ea nõ diligat que ibi p̃dicantur: p̃cipiũ=
tur: ꝓmittũtur. Poteſt enĩ etiaꝫ ad hoc tene
re atqꝫ cogitare vt falſa eſſe exiſtimans: cone
tur etiam redarguere. Voluntas ergo illa
que ibi cõiungit ea que memoria tenebantur
⁊ ea que in acie cogitatiõis impreſſa ſunt: im
plet quidẽ aliquã trinitatem: cum ipa ſit ter=
tia: ſed non ſm eam viuitur. qñ illa que cogi=
tantur velut falſa non placeant. Cum autem
vera eſſe credantur: ⁊ que ibi diligenda ſunt
diligũtur: iam ſm trinitatem interioris homi
nis viuitur. Scdm hoc enĩ viuit quiſqꝫ quod
diligit. Quomõ autem diligũtur que neſciũ
tur: ſed tamen credunt. Iam queſtio iſta tra=
ctata eſt in ſupioribus libris: ⁊ inuentũ nemi=
nem diligere qd penitus ignorat: ex his autẽ
que nota ſunt diligi: quãdo diligi dicunt igno
ta. Nunc librũ iſtum ita claudimus: vt admo=
neamus ꝙ iuſtus ex fide viuit: que fides ꝑ di
Aba. 2. lectiõem operatur: ita vt virtutes qꝫ ipe qui=
Gal. 5. bus prudenter: fortiter: temperanter iuſteqꝫ
viuitur: omnes ad eandem referantur fideꝫ
Non enĩ aliter poterunt vere eſſe virtutes q̃
tamen in hac vita non valent tñ vt aliquãdo
nõ ſit hic neceſſaria qualiũcunqꝫ remiſſio pec
catorum: que non fit niſi ꝑ eum qui ſanguine
ſuo vicit principem peccatoꝝ. Ex hac fide et
tali vita quecũqꝫ notiones ſunt in animo fide
lis hominis: cum memoria continentur: ⁊ re
cordatione inſpiciuntur ⁊ voluntati placent
reddunt quandam ſui generis trinitatẽ. Sꝫ
imago dei de qua in eius adiutorio poſt loq̃=
mur: nondum in ipſa eſt: qd tunc melius appa
rebit cum demonſtratũ fuerit: vbi ſit qd in fu
turo volumine lector expectet.

Explicit liber tertiuſdecimus.

Incipiunt capitula libri quartidecimi.

i Que ſit hominis vera ſapientia
ij De fide que licet ad eterna ꝑducat:
temporalis tamen eſt: ⁊ cũ ad eter=
nitatem ventum fuerit ceſſatura:
iij Quid illud ſit animi: in quo dei ima
go ꝑpetua ẽ: ⁊ eterne ſpẽs trinitatis
iiij Q natura anime etiam deformis ⁊
miſere: nec vitam nec dei imagineꝫ
poſſit amittere.
v An etiam puuloꝝ mẽtes noſſe ſe pñt
vj Q mens hoĩs ſine cogitatione ſibi
met cõſpicua eſſe non poſſit.
vij Q aliud ſit aliquid non noſſe: aliud
non inde cogitare
viij De p̃ncipali mentis: in quo intuẽ
da eſt ſumme imago trinitatis
ix An v̾tutes quibus ad eternitatẽ ten
ditur deſinant: cũ ad et̃na ꝑduxerit
x De cognoſcibilibus tꝑalibus quoꝝ
alia cognitiõem nrãm p̃ueniũt: alia
non p̃cedunt.
xj An ſemꝑ memoria p̃teritaꝝ reꝝ ſit:
an vero etiam p̃ſentium.
xij Qua facultate mẽs rõnalis obtine=
at: vt in eo dei imago reſplendeat.
xiij De reminiſcẽtia in deũ: cuius ſemꝑ
capax eſt mentis natura.
xiiij Q etiã p̃ua mens nec memoria ſui
caret: nec cogitatione: nec amore.
xv De mutabilitate ment̃ hũane q̃ fit
vt ſicut miſera facta eſt ex beata: ita
beata poſſit eſſe ex miſera
xvj De reformatione mẽtis ad imagĩeꝫ
dei ⁊ q̃t modis ſpũs appellatõ diũſis
aſſignetur naturis.
xvij Quid ſit inter regeneratiõnẽ baptiſ
mi ⁊ renouationẽ q̃ ꝑficit de die ĩ di
em in agnitionem dei.
xviij Poſſe etiã hoĩeꝫ corꝑe imaginẽ dei
accipi ſm ꝙ v̾bũ caro factũ ẽ: cuius ĩ
mortalitati oẽs ſcti ꝯformabuntur.
xix Qua ſui ꝑte hõ ad imaginẽ ⁊ ſĩlitudĩ
nem dei factus ſit ad quam proficiẽ
do renouatur.